[illegible] nürnberger
[illegible]
Officia [illegible] ordibus
gestis.

1
20

SLUB
Wir führen Wissen.

ALBERTI DE BONSTETTEN

Decani Insignis Loci Heremitarum, Sacri Lateranensis Palatii ac Imperialis Aulae Comitis, et Caesarei Capellani, HISTORIA DOMUS AUSTRIACAE ad CAROLUM VIII. Regem Francorum anno 1491. scripta

NB. Carolus iste VIII. Margaretam Imperatoris Maximiliani I. filiam, (in cujus, ejusque Stemmatis laudem hic liber compositus) in impuberi aetate sibi desponsatam postea repudiavit, ducta Annam Britanniae Dominam.

8 O. [illegible]

SLUB
Wir führen Wissen.

Prologus in hystoriā illu^me domus austrie incipit feliciter.

Serenissimo principi
ac heroi / dnō karolo
francorum rē regi Chri-
stianissimo / domino
suo graciosissimo / Al-
bertus de Bonstetten
ex baronum genere ne-
tus / decanus insignis
loci heremitarum / Sacri lateranensis pal-
lacij ac imperialis aule comes palla-
tinus / necnō reverens capellanus / se hu-
militer dedit atq̄ commendat. Non du-
bito (Christianissime regum) quam pluri-
mos fuisse / posteaquam ex ephaebis ve-
nisti diademaque regni capiti tuo im-
posuisti / qui inclitissimā prosapiā tuā
adornarint / reque plurima laude (ut
fieri solet) afferere / quos si imitarj e-
niterer / certo deficerem. Tanta enim tamq̄
magna est convenientium morum preconi-
um corona / quod tam in compertis verbis
si eam continuare ac libare vellem / et

quoniam modo in laudibus subire, Immo
ex athemensi flumine amplissimo e-
nodari. Item longa sene vix posset. Id
neque de mente mea, nec propterea eam
franciam ingressus sum, ut rem ipsam
tam balbucienti sermone subeam, que
magis magistros In arte dicendi eminen-
tes habere et longe ante nupit atque
exposcit. Non sum e fronte Iovis (ut
aiunt minerua) natus, ut ex omni vel
saltem aliqua ex parte huic moli sa-
tisfacere possem, que non nisi elimata, que
non nisi exculta: que non nisi ex offi-
cina laurentij vallis rhetoris omnium
latinorum: tum ipsius ciceronis oratorum
monarche summum confecta exposcit. Igitur
ceteris eas laudes delegavi, tametsi
non nulli reges atque heroes de se bene
dici gestiunt et letantur. Demostoclem
illum summum athenarum dinasta et
principem dixisse legimus, cum ex eo que

referetur / quod achroma aut cuius vocem
libentissime audiret : cui ait a quo sua
et suorum virtus optime predicaretur /
Itaque Allexander Macedo / cum in Sigeo Achil-
lis thumulo astitisset . O fortunate in-
quit adolescens qui tue virtutis preco-
nem Homerum inveneras / Sed te aliter
animi esse ab ingenuitatis institutum ut
laudes tuas (presertim coram) libenter
audire soleas nunquam / nolim tu recitan-
tis preterire / neque Migdonam (ut tra-
dicio antiquorum (dicit Remigius) ipsa fuit)
quod nullus ad deum vel ad regem vacuus
introiret . Igitur omnem laudem meam
in lectissimam sponsam tuam adolescen-
tulam Margaritam ex regia domo Austrie
creatam / et eius genealogiam / eius quidem gene-
ris honores et verum originem et parentum
stirpitem hic tibi (serenissime rex) in va-
riam laudem posse explicabo / tu nunc mihi
libens (Karole) inmine / ut ate longe di-

gressus ad ea et sponsalia vestra hispa-
nis oratoribus quesitum/ ni que laudes sponse
maiorum et parentum omnibus regionibus tituloque
libentius equioresque aliis quam mag (non
ambigo) audies/ ut quia hunc modum
imperio et desiderio germanice nationis
et presertim vestrum sunt me ordinaverunt
melius et liberius sanguis ferere/ Spon-
salia inter nos cum gracia vestra vulga-
ria existunt/ in quibus christianissimi san-
guis nempe nobilissimo gignatur/ per hec
iniunt amicitii longe amiciores effecti sunt
inimici et emuli placari admodum qua
nigentes/ per hec regna francorum et au-
strie omnes quasi fines illorum et ferme eu-
ropa in pace assumantur/ (rex excel-
lentissime rex) et quoniam tibi iam allu-
dit generosissima infantula/ et quoniam
ocellos suos sepe hucusque nec sola fixos
quam pudicissime tenet/ suffusa rubo-
re/ et sumi plena/ optime indolis/ et na-

et gratia mirum candidata manum porrigit / que
puerilia oscula libat / vultu pudens Abi-
gail altera / tota formosa / rebus amplexa-
tam honorantem in modum / sponte caput
declinat / haud ignara quantum subesse de-
beat coniugii lege uxor marito / nec regis
ille sanguinis divino (credo) spiritu caret
licet enim Flandrensis natam / Austria or-
tum ducens / hunc usque mira tradita ad
nam tutela / genitore longe abest / fremens
in lacrimis / hiis castris / more (sue) gentis imperiali
certa preponitur / mater vestra licet de-
num defuncta / et pater te dulciter cohortati-
bus confert hiis veniunt / ideo ubi alludit
puella futuro marito / in illius spem sit
in patrem / in matrem et amicos / Iure illi
spes / nec subsidium / nec salus : obstat ut
tuta eius habeas / nisi fidem ostenderit ne
in alienis orbibus et impensis suis regno
periclitari videatur . Habere igitur et cognac
tuis habetis regum sanguinem / magni regis
orbis / nec maximi regis filii dimonia-

nobilissimi post se Iulianos triumphos de-
centes / hunc tibi austria genuit / burgun-
dia mitem dedit / flandria sublimavit /
brabantia desponsavit / et tota ferme
occeana gens adduxit / regnique tum prin-
cipes et barones regina sibi genitalibus
virginibus delegerunt fore / et ubi magis
alta gemma tibi coniugi / associari potuisset /
cuius pater ex utroque parente rex / omnis
cesar est / et rector mundi matrem quoque
gens egregia illa familia (ut heraldi
ferunt) aliquando duxit originem / Karolum
potentissimi ducis germanam sola digna-
tione caruit / rex digne et burgun-
die et frisie appellari potuisset / sunt
ava ad te (serenissima margaretha) mag-
serino quoque se convertit / que christianissi-
mi regi inposuisti tibi accepisti et re-
cognovissent amor / et ut tibi loquarentur
ut tibi placidearetur / huic cum suscepisti
regem inthalamum cubiculi quem nutrire di-
ligendo / et ipse te suscepit in palatio

sic gloriosissime coronacionis loquor pro-
fecto nunc digne ea verba quibus auctor
suis ad diuinam curam tuam olim usque
adornata haud cunctanda dico / cum de tuo illo
(semper) modo / preclaro sit dubitare ca-
stigate cohibitate et aliis clarissimis
uirtutibus / quibus ceteras ~~[illegible]~~ omnes
antecellis / in humilitate vero pedissequa
virginis benedicte atque intemerate sin-
gularissima / tota pulchra es intus pul-
chra pulchra foris / intus munda / foris
in corpore intus rubicunda / foris candida
per castitatem / composita per humilitatem /
in toto grata in nullo ingrata / in toto
placens / in nullo displicens / in regis assueri
puella ad thalamum regale statim du-
cenda illa regina et sicut Iudith que ab
holoferne populum suum liberauit / sicut
est quod plaudunt germani / ytali letantur
in simul quoque tota : tota lingua / europa intra /
muros in modum exultet / laudibus assiduis
nec quis hic est qui se celet felicissimo

iugio haud feliciore fore aut sperari aut
existimet, nec primum erit quod regiis sangui-
nis (rex inclitissime) austrie et burgundionum
coniungitur, vide annales nostri annalia, et
ea que subsequuntur hic adiecimus, et quo-
niam videbis utriusque sanguine in simul
aliquos desponsatos atque sepe inde genitum
nec te latere potest (ut fama sane) quod
clodoveus childerici filius instinctu et
exemplo clothildis uxoris sue burgun-
dione, a sancto remigio remorum episcopo
babtisma suscepit, sicut sue fortis apostoli,
plurimosque item deum ad fidem converterit,
rex ipse innumeros ex illa te suscepturum
sanctis equidem spero, illamque talem re-
ginam in regno tuo vita et moribus
fore, cuius memoria in hilegardis ex
libro inveniam debebit (mihi valesse-
renissime rex) et hystoria austrie
quam tibi imprimis dicavi hilari
(supplex quaeso) animo accipe vultu, nec
tamen eam rem despice, quam futuri

(ut spero) prolis nri materiam genus
adornatur. Item nate Exhoremo x
flag maijas Anno dni CCCCLI

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

De situ austrie et moribus ipsius gentis capitulum primum

Austria ager germanie hun-
garie, bohemie, et bavarie
in medio ferme exposita,
terra fertilissima et nobilitate
sua urbibus illis et tote mutitati bacho
et cerere manum porrigit largissimam, simile
flumine irrigata, que undique in danubium
manant. Inter que principatum tenet. Hic
non procul a silva bacenis (tenebrosa alias
dicta) exoriens, sueviam et bavariam et
austriam perlabitur. Hinc per angustias
montium et abrupta quallem precepit hun-
gariam petens. Austria multis urbibus
et castellis adornata quoque existit. Quas
ptolomeus (secundum aliquos) proprio nomine
apellat, sed nunc abusiva sunt. Vienna
adest caput terre, quam flaviam ut flaviani
plinius vocat. Ceteras urbes et civitates
quas licet opus modernorum in vocabulis
et latinis usitatis contigueret vocabit.
Gens ea haud plerumque moribus et lingua
aboiis (qui nunc bavari dicuntur) palasse
et athesinis differt. De earum moribus

et nota in descripcione urbis Wyenne ultra invenies.

Nomina quibus successive ducatus austrie ab antiquo ipsius fulsit | a quibus ipsis origine duxerit | ac terram eam quis incoluerit | et marchionatum primi reformaverint | Capitulum xiij

Iudaisapta | Arratim | Sauritz | Sanas | Sanas | Taurisamo | Mittanas | Anatrosilon | Fanasi | Aristaw | Filari | Parasima | Corimmaria | Eimara | Osterland | Österrich | que nunc Austria latine dicitur | ab australibus (credo) flatibus | Hanc terram in principio possidens Iudeus | excolendo construxit in illa Stokerangia | idest angaria ubi habitavit Stokeri | Nam istius loci primus incola (ut aliqui malunt) Stokerus nominabatur. | Hec acta inceptaque post diluvium (ut licet quedam annalia ferunt) universale, octingentesimo et lx^mo anno | et proxima vicinitas primis excultoribus septuaginta distabat miliaribus |

10

Et primo marchionatus factus | et marchio
austrie fundavit comitatum stirie | Sed alii
aliam (uti cetera hominum genera) originem sibi
et carissimam extollentia ostentare gliscentes |
sed Slavorum esse pregnatos affirmant | qui
etiam post partum diluvium construende altissime
turris babel fundatores habentur | Ibidemque
deum lingua confusa | Slavanos dicti verbosos
nominatos | Et relicto post se campo sannaar |
exacta dalmatiam cum bohemis | quibus in
fra silvam (quam veteres hercinam nuncupavere)
relictis | Ipsos illuc usque demum profectos | Et eos
antea agros atque tellus pariter inhabitasse
quod vulgari | servi | dalmati | Croati et
bosnenses inhabitare solent. Vix ipsi litteram
auctores qui tam pristinum sue gentis lineam
reddiderint | solis hebreis demptis | omnibus mor
talibus originem facientes | Plerique ex germanis
nostris factis atque probans se generosos esse
comminat | Ex romana stirpe cretos | et hii
lingua germanica extenuatam originem duxisse
amplissimi fluminis profecto autumant | Et fran
ci (qui aliqui germani quoque fuissent) troiani

sanguine se esse asserunt destructa troia
tpe iudicu Israheliticis populis anno 3° 1
quo abdon xij ᵐᵘˢ in nro iudicu pplm
Israhel iudicabat a haud longe a meothide
palude circa tpa (sic enim invenimus) vl
prime post samsonis qui tredecimus et vltimus
iudex annis viginti Israhel legitur iudicasse.
Sicambriam civitatem in panonijs oris edi-
ficasse / et deinde alibi post excidium infelicis
troie cum ibi regnasset Anthenor et
post eundem alius friga nomine substi-
tutus in regno / cum Ilion ad italiam tusie
heret segressi palum mare thanais flu-
men ingressi / ostia et fines panonie sive
hungarie appulisse / ubi (ut supra retulimus)
moris Sicilie pharam sicambriam edificasse
Sed de post pharamundi machomiri ducis
filij tribus / qui primus omnium ex franci assumptus
in regem / regnavit in germania paganus
existens / quam diu intales rexplevit annos
Cui successit Clodio / filius eius et secundus in
regno. Hic primus transit rhenum et regnum
francorum quod prius apud nos germanos ex

A unde infra tale sig 7

placuit hec me paulisper subbasse etiam ea de subli-
bri regno tuo antecellere qui haud ingeniens
videatur ad propositum quoque longe facere, hic fe-
cisse mentionem de origine francorum, qui inter regna
francorum et austrie, immo magis volo gallorum
et germanorum tamquam unum regnum esse et censeo
et iudico, id enim inter fecit illustrissima
infantula margaretha domicella nobilissima,
ex ea austrie familia tibi nuptui tradita, ut
duo regna et ingentissimi principatus, unum
regnum et unum principatum efficiuntur, sicut et
vos lumine (dum iuvenilioribus annis nacta ple-
naque tibi copulata) eritis duo in carne una,
ut ei mellifluo dicere cum parente prothoplasto.
Salue margaretha dulcis animula mea, tu inter
os ex ossibus, et caro de carne mea, que tibi dul-
ces generabit natos, dum parentis (quod mihi
mens (id scripti fateor) augurat opto) moresque oste-
tantes, et a progenie in progenies super regnan-
tibus francis titulosque meroingiorum atque karolinorum et
omnium priorum celeberrimos triumphos et omnem
potentatus eorum secunde possidentes.

12

tinerat / sive in gallia comata / Ad aliam gal-
liam togatam se extendit. Transito namque rheno
carbonariam silvam / duas civitates puta tornacum /
cameracum / acquisivere. Ubi post meroneum
a rege tertio Meroneo nominati / tempore aug reges
francorum / celebre nomen reperiunt / hec septen-
triones. Sunt anglici brutum quendam ex ytalia
illo advenisse / unde reges eorum traxerunt ori-
ginem / quod nullus nisi hystoricorum dicat preter
anglicos quedam paucissimi p[illegible] / Et hoc
idem britanni a bruto romano principe
oriri scribunt est / At australes longe remotiores
parum post ipsum diluvium eas sedes
atque climata ista pervenisse mirum in modum
lactitant / quod si australes ut bohemi imi-
tari velint / nobilitatem generis ex ipsa vetustate
querentes / et non iam ex turri babilonica (cum
circa seculo se locari possint) sed ex archa noe
atque ex ipso deliciarum paradiso / primis parentibus
ab utero suo / unde omnes egressi facile sibi
principia vendicabunt. Sed at deliciis bratea
bibebunt / vereor ne offendat tuas nimium ur-
banas aures / sermo meus rusticior. Alia
hinc ex vero ordine prosequemur.

...unde s̄t ele
...sig et inboi

De sancto Amone primo duce austrie cum conthorali eius martirio affectato et quomodo austria divisa sit. ca. 3m

DEinde Iudeis ex austria dñi
expulsis / a paganis marchio-
natus ipse ducatus factus est /
repar(ata) cum ope ipsius et fructu-
plurimaque gente admodum delatati / In prin-
cipatum redigi / et omni fertilitate superhabun-
dare / Sicque crescente populo: succedentibus
temporibus / Ib quendam super illustrem virum
amonem nomine Inductorem primum delegit.
Ante hoc de marchionibus Invenio nihil.
(Ille cum conthorali sua: que ex romanorum
principibus (Iuliani quondam genus) traxit ori-
ginem: et tota eius ferme patria ad fidem xpi
conversi / religionemque catholicam ingressi / baptis-
ma gustantes: (Quas ob res a romanis
opibus / hi ipsi duces Inquam felicissimi / ad urbem
conspectum cesarem super querelis responsu-
ros citati / et ambo (flagrantes in amore
dei: et pro christo mori lucrum estimantes)
admodum Iupandi comparuerunt / Ubi fortes
pectore / et animis / ac fide cristi accincti /
galea fidei protecti / et scuto bone voluntatis
circumsepti / tanquam tyrones Inclyti semper
perseverantes / martirio tandem affectati / multis

ceterum malis; adsuper celebre quod una con-
gregarunt, In ecclesia sancti petri (ut ferunt)
catholico more simul tumulati. Ille non
ut dominus nemoroth, vel filius beli (a quo ydola
reperta sunt) ipsum adorare voluit. Sed sal-
vatorem et propugnatorem dominum nostrum ihesum christum.
In mera que pictagore litera deprehensum pre-
didere. Ille ut anaxagoras prophana contem-
psit, et mundi dominus. Vide (precor)
queso lector quam nobile principium. Hec enim
terra a iudeis plantata est: a quibus ex
domus israhel aliquod sumpsit exordium, ab illis
quoque conversis fundata ecclesia. Et primi istius
doctores propter fidem martirio gloriose coronati.
Difficile igitur estimo: ut malo fine ter-
minentur, que tam laudabili principio (ut
paulo doctore gentium loquor) inchoata
sunt: ut homines ea credenda, nemo tam
longe eminens egredi. Vlan istorum domi-
num principum ducatum vocitarunt osterland et
tres lingwas dividebat et ab Danubio civitate
ad presburgum usque, atque enna, et Steirdigra (?) dot
abonte ad civitatem wenam et agriminum, et tunc

Osterrich appellatum est / quia tamquam regnum estimatur. Secundum enim in germanica lingua Rich dicitur. Quomodo autem aliquando ducatus austrie in regnum quoque sublimatus / infra / loco suo denique explicemus. Audies eciam (quamquam gardomen) inter cum fuco aut comicio pro cronica ponam / sed non vera et non fictiva commulgamen.

De duce Erchardo (qui post filios Amonis regnasse legitur) et quotus in ordine iste fuit / et de nonnullis eiusdem domus marchionibus ducibusque / de duplici conversione / atque triplici variatione eius: et quomodo postea iterum marchionatus ducatus factus est eciam etc.

Geneologia hec (secundum aliquos) ad plures annos et ad Erchardi prius ducis usque tempora duravit / quamquam alii post natos domini annos usque ad eundem Erchardum non (ut credibile) nullos interfuisse in medium ducere audeant et ipse

de aliis plurimorum volumina lustrans, nec
in antiquis nec in recentioribus, et recentiorum
scriptis quippiam invenio, quam erhardit
amonis natum ex filiorum in mechatum
pregnatum. Hic ducatum austrie (scriptum
nescio quo modo) iterum marchionatum
fecit, decadensque absque prole, et marchionatus
translatus est in ducem bohemie: qui iterum
ante filios morte preventus est. Tunc prin-
cipatus sacro romano iterum imperio Rang:
gessit filio ducis ungarie: qui austriam
ingenium regem ducali preminencia fulgere
affectabat, huius filii dimiserunt interesse
preminencias illas. Videlicet Ungariam, bohemiam,
et austriam, post hec familia ex ungaria
sumpta ad quintam generationem usque durante
videlicet adeptum et libertatem austrie duces, qui
(ut aiunt) delicie humanitatis dicebantur,
tunc absque prole discesserunt. Vienna (que
quondam flama dicta) tunc opus curtis
erat ducali venationi apta, et dulden
capitalis civitas incepit ducali placimentum
atque amplum existens.

De quarta pmutacion domus austrie in mar-
chionem Albertum primum et de filio eius arnesto
heinricus nec eciam i°. et de filiis eius marchwinberg
et quod concordia cesare henrico nec eius facta e. 4m

Donatus itaque heinricus in marchio-
natum mutatus, et eundem alberto
(quem vir ex saxonum prosapia ceteri) concessus
est. Is solum duodecim rexit annos,
mortem obiit, ut adrianus cesar moribus
princeps gloriosus, deinde filius suus er-
nestus, ut alcibiades, in duplici fortuna
se admirando dedit. eundem ex sanguinee
suos ad saxonia. Hic liquodam campestri
bello (nec tamen tepide defensus) occubuit. post
incarnationem dominicam M° xiiij° anno.
duos relinquens filios quorum unus se
ad ungariam alter vero ad bernen collocavit.
Marchio leopoldus filiam cesaris henrici
(credo) tercij in uxorem recepit. quam sibi
carnalis (prius concordia et tam enorme in-
cestum nomine suum scriptores obtinuisse) vi
oppressit. Hoc scelus inultum sibi frater
manifeste inulit. Postmodum habitum fuit
inter illos atrox bellum. et ingentissima
pugna circa marchberga. Cesar tandem
inter fratres concordiam composuit: lustis hidex

quod gener suus patrimonii partem a fratre
infeodum haberet | eo ut ipsum et familiam
austrie manifeste dehonestavit | quod aliqua-
dam solum fecerat | post incarnationem anno
l.mo secundo anno | hec acta leguntur.

De sancto leopoldo marchione au-
strie secundo | et quomodo canoni-
zatus sit | necnon brevia quedam
de filiis suis ut nullus ca 6

Obiit morte leopoldus marchio |
post annos suum tenatus anno
et anno lxviij | relinquet filium
leopoldum perfecte principem in omni terra que
datis suam sicut dyadema coronatum. Ille
(ut marcus necnon anthonius imperator)
nec multum ex fortuna secunda | neque adversa
quoniam non mutavit. | Huic imposit regiis
(ut ferunt) heinrici quarti filia quam ex
constancia filie regis sicilie procreavit | regale
coniugium et fundavit monasterium in newburg
post incarnationem domini anno c° xxx.mo anno)
Tante liberalitate et clemencie erga omnes

Cristi itaque fuit, ut ob amorem dei illum
expendere videbat uit. Plurima sacra
loca excoluit atque renovavit: Alter Sigi-
bertus rex francorum ieiunio et oratione
vacavit, et firmus in deo sine intermissione,
clemens, et pius, et super omnia iustus prin-
ceps. Itaque suo tempore sibi secundus invenie-
batur nemo. Ille (ut Helius princeps imperator)
omnibus equus fuit et graciosus. Nunquam
munera accepit: et ad ulciscendum seductus.
Quas ob res adeo miraculis claruit: ut nec
Anni illius pontificatus temporibus iudiciorum
numero positus et canonisatus. Hic mihi iusto
quodpiam factum cesaris fuderim etsi hunc
dominus quoque clarus eo dictum iustere: hoc
est pontificatus tre atque plan baronumque et
nobilium catherva, haud modica eum queunt
visis Leopoldi miraculis: ut canonisationem
eius instaret. Quos interrogavit cesar: quid
boni hic in vita exercuisset? ut adeo cele-
bris haberetur, ore stigisque iudicaretur? Hi
plurima et exquisita pietatis opera explicabant:

Non tamen fuit efficere quiverat, de sua libera-
litate verba effundere: quibus recte rendebat
et cur non non intercedimus pertractare cum archi-
duce Albertho: superioribus annis vita quod
sua functo: qui adeo liberalis ab omnibus
habitus. Immo quod fuit: ut ultra patrimonium
et ducales redditus: plus quam ducentos mil-
le aureos: quos sibi ex statera vendito an-
nuatim communicatum expendidisset magis
dare cessabant Albertus: visu exhausto erario
loculisque ferme interioribus. Risum est ab
omnibus: placuitque admodum cesareus sermo.
Nihilominus pertinentia Leopoldi: huius
Innocentii temporibus elaborandi et ipsisque lau-
datissime celebrata: Ille (ut ferunt hic) ex
regalia filiam decem et octo filios genuerunt
Ex iste primogenitus diu vixisse legitur. Hein-
ricus nomine et marchio ac princeps Austrie.
Secundus quoque Leopoldus. factus dux Baya-
rorum. Tertius (cuius nomen mihi scripto-
rum refert nullus) Athenensis quoque de-
notare. adinde quod Parisiensis: monachus fuit,
deinde Frisingensis ecclesie episcopus.

De ceteris natis parum aut nihil certi In nemo Leopoldinis./

De Marchione heinrico primo / qui dux factus est / Capitulum septimum

Marchio Henricus sancti Leopoldi filius ducatum (antiquo more) ex marchionatu ordinatus: fundavit monasterium In Wienna apud Scotos: post patrem optime regnavit. nec semel minore a paternis moribus visus. Regis (ut grinis tenor) voluptuosus Immo tamquam granaris parens Cibi Somni, et libidinis. obiit pro incarnacione domini M° C° lxxvij°, In monasterio predicto sua quod fundaverat ducali pompa tumulatus / Leopoldum principem atque austrie ducem satis clarum gloriosum post se relinquens.

De duce Leopoldo 3°, et quomodo anglorum regem in vinculis habuit, Wiennam novam civitatem et hamburgum adornaverit, et novum statum desiderare meruit / Capitulum octavum.

Dux leopoldus comitem Stirie ingenuum
delegit · cumque filia absque prole
obiit / comesque leprosus factus
et sacre comitatum (qui nunc ducatus
est) tam in bono fore amit : quod eum
maritum nobilibus tribus obtulit : et ungaris
solum unum ostendisse. Dux prefatus / filie in
dotem hec quondam castra dedit / Hertzogs
burgum videlicet et wilhelmburgum / et monta
nia tota ad pestrigiam usque : que omnia pro
leprosorum redempta sunt / hec optima et
exquisita privilegia Stirensibus concessit : qui
bus et hodie gaudent : Ceterum in complacentia
contra paganos infideles christi ad prusiam (quam
veteres ulmirgiam vocant) militavit / cui
rex anglie anathema ferunt quod ducale
(quod in hostem gestari solet) offerebat :
nec eum in pace bellare cum prussis permittebat :
Hoc prima fronte vindicare voluit princeps
magnanimus : nisi expedito bello : tunc
amicorum atque benivolorum suorum auxilio : cunctis
fructus forte ad angliam adeo solertissime vallabat

Ne accessus ad propria regi aliquis adeat. diuisisset habitu regio, accurria duci in ueste na peruenit. alium se fingens: rusticani pistinariique intuitur. que uia ducalis potencia Sed tandem agnoscitur inter gnatones et parasitos: uinculis traditur est atque inclusus. Egressus tandem coactus ad illud quippe pacto peruenit. ut ipse Wiennam muro et lineis fossis circum sepsit: structuraque plurimum adornauit. Vicit ne ciuitatem nouam: et hamburgam ab ante et retro propugnaculis et ante muralis. Post incarnationem domini Anno c° lxxxi°. Ille quippe arma moderna viz sciuit cum rubeo cum alba preciosa in medio diuersium in campestri quadam pugna: manorina atque bellicosita re sua ducere meruit est. Antiquum cum aquilis illis de auratis (quod alii quinque aureas alaudas seu croceas esse malunt) adstressimus postea. Tandem ex equo cadens mori non tardauit anno domini c° lxxxiiii° duos filios leopoldum iiiz et fridericum post se relinquens. Cur autem

Deinum nouum subuenit deferre (a sicuti iis
auribus sepe meis a heraldis haustum) pa-
rumper explicabo. Ferunt principem eius glo-
riosissimum quadpiam intrasse atrocissimum
bellum: mortalis pugne magis inductus
alba veste super armatura: lato(que) cingulo
(ex antiquo patrie more) vinctum. hic mul-
tiplicatus et adeo vbique lesus enorme: ut
veste eius tota sanguinolenta atque cruore
perfusa conspicabatur: postmodum obtenta vic-
toria eius ad papilionem aduentum: cingulos
soluit (inter tenuis spem palpitans funestus)
circumcirca ablato(que) cingulo: ubi subtus
veste quantum cingulo regebatur sola mun-
da, et alba visa, per cetera sic quod effari repat
coram commilitonibus: Et quia nobiliora ar-
ma nunquam inspexerit: que nobis et omnibus pri-
mis sint regnantibus Australibus insignia
eligens. Et deinceps quam propter vulnera perpessa
adeo infirmus factus, ut demum eius desperare-
tur et aliquantum cum paucioni periculis sine
cauda (ut fieri solet) refocillatus est. etc.

Crista electa depexo atque adeigne sociata haec
patris de leopoldo qui duos filios reliquit:
de stirpe autem wienne longo etiam silentio eius
quondam splendidissimi inhabitatore haec est.

Descriptio urbis Wienne capitulum 9

Wienna ambitum murorum continet
duo milia passuum, suburbia
habet maxima et ambitiosa: fosso
et vallo cincta. Urbs autem fossatum magnum
habet, inde aggerem altum. Moenia deinde
spissa et sublimia, frequentesque turres et propug-
nacula ad bellum prompta: aedes civium amplae
et ornatae: structura solida et firma.
Ubique fornices aule late, verum hiemalia estuaria
sunt, hoc triclinium, quae illi stubas voci-
tant. Nam hiemis asperitatem hoc domitant,
undique fenestrae vitreae perlucent et
ostia plerumque ferrea. In his plurimae aves can-
tant. In domibus multa et munda sup-
pellex. Equorum iumentorum et omnium generum ca-
pacia stabula. Altae domorum facies, ma-

gnificentissime visuntur. Unum hoc dedecori est quod
tecta plerumque ligna contegunt pauce lateres.
Cetera edificia muro lapideo consistunt.
picte domus et interius et exterius splen-
dent. Ingressus cuiusque domum in edes te
principis venisse putabis. Nobilium plerumque
quoque domus libere sunt. neque ciuitatis ma-
gistratus in his ius habet. Celle vinarie
adeo profunde et spaciose sunt. ut sub terra
non minus quam super terram edificiorum apud
Viennam esse feratur. Platearum solum stratum
lapide duro. ut minus plaustrorum rotis fran-
gatur. Sanctis celum tenentibus ipsique
maximo deo templa dicata et ampla et
splendida. secto lapide constructa perlucida
et columnarum ordinibus admiranda. San-
ctorum plene et preciose reliquie argento
auro gemmis vestite. templorum ingens or-
natus diuesque supellex. Sacerdotes habun-
dantes bonis pluribus. In clero prepositus apud
sanctum Steffanum soli romano principi sub-
est. Ciuitas in parrochia patauiensi est ma-

ut filia matre. Plures in civitate domus
conventuales alias habent, et plures sacerdotes.
Quatuor ordines mendicantium, quamvis ame-
ditate ibi absint. Scoti et canonici re-
gulares Sancti Augustini admodum divites
habentur. Monialesque sacre et sancte virgi-
nes, ubique monasterium est. Ad sanctum
Hieronymum nuncupatum, in quo meretrices
converse recipiuntur, que die ac nocte hymnos
lingua theutonica decantant. Quarum siqua
redire ad pristinum comprehensa fuerit, in danubium
precipitatur. Sed agunt ibi sanctam pudicamque
vitam. Rarus de his sermo malus au-
ditur. Scola quoque hic est liberalium artium
ac theologie, et iuris pontificii. Nova eadem
et ab Urbano sexto papa concessa. Magnus
studentium numerus eo confluit ex Ungaria et
Alemanie partibus superioribus. Duos hic cla-
ruisse comperimus viros prestantes theologos,
Henricum de Hassia, qui Parisius edoctus
hic in principio universitatis advolavit,

Primusque Cathedram rexit: ac plurima
volumina notatu digna conscripsit: alter
fuit nicolaus de dinckelspuel suevus: vita
bona et doctrina multa clarus. Cuius sermones
hodie quoque de adventu leguntur. Est et ille
hodie Thomas haselbach non incele-
bratus theologus: quem scribere hystorias
non inutiles audio: Cuius ego doctrinam
laudarem ni duos et viginti annos
ysaie primum caput legisset: neque adhuc
ad calcem venisset. Maximum autem huius
gimnasii vicium est: quod nimis diutinam
operam in dialectica / nimiumque temporis in re
non magni fructus terunt. Qui magi-
sterii artium titulo decorantur. hac una
in arte maxime examinantur. Ceterum
neque musice neque rhetorice neque arisme-
tice curam gerunt / quamvis metra quedam
et epistolas ab aliis editas: imperitos ma-
gistrandum compellant. Oratoria et poe-
tica apud eos penitus incognita: quibus

omne studium in helencis est variisque ca-
villationibusque solidi: haud quicquam multum:
qui libros aristotelis aliorumque philosophorum habeant
raros invenies: commentariisque plerumque
utuntur. Ceterum studentes ipsi voluptati
operam prebent. vini cibique avidi / pauci e-
mergunt docti: neque sub censura tenentur:
die noctuque vagantur: magnasque mo-
lestias civibus inferunt (Adhec mulierum)
procacitas mentes eorum alienat: Civitas
ipsa quinquaginta milium continentem credit:
Consulatus octo et decem virorum eligunt:
Tum iudex: qui iure reddendo preest. deinde
magister civium qui curam civitatis gerit:
Hos princeps assumit: quos civitati
sibi fideliores arbitratur / atque ab eis iu-
iurandum exigit / Magistratus alii nulli
sunt nisi qui vini exigunt vectigal:
ad illos omnia referuntur: quorum potestas a-
nua est: Incredibile videri potest. quot diebus
singulis: civitatem victualia inferuntur /

Civium atque cantorum multe quadrige
advenient, pisces, panes, carnes, pisces,
volatilia sine numero afferuntur; ubi advespera-
scit nil venale cerneres. Vindemia
hic ad quadraginta dies protenditur, nullo non
die trecenti currus onusti vino bis terque
invehuntur: ducentos et mille equos indies
ad opus vindemiarum exercent. Cunctis
preterea ad festum martini usque libertas omnibus est
vinum in orbem redigere. Incredibile est
dictu quanta vis inducatur vini. Quod
vel Wienne bibitur vel ad exteros per
danubium contra cursum aque magno labo-
re mittitur. Ex vino quod Wienne ve-
ditur decimum denarium principi ce-
dit. Ea res auri duodecim milia quot-
annis ad cameram defert. Intelligunt parum
oneris civibus inesse. Ceterum in tanta et
tam nobili civitate multa enormia sunt.
Dies noctesque rixe admodum prelia habentur.
Nunc artifices adversus studentes, nunc

Curiales hi artifices / alii illi opifices ad-
versus alios arma sumunt / Rara cele-
britas absque homicidio peragitur / frequenter
cedes committuntur. Ubi rixa est non sunt qui
dividant contendentes / neque magistratus
neque princeps custodiam (ut par esset) ad
tanta mala adhibent. Vinum domi ven-
dere nulli existimationi officit. Omnes fe-
re cives vinarias tabernas colunt / stubas
calefaciunt / coquinam instruunt / bibulos
et meretrices attrahunt. hisque cibi ali-
quid cocti gratis prebent, ut amplius
bibant: sed minore mensura his dat.
Plebs ventri dedita vorax / quicquid ebdomada
manu quesivit id festo die totum absumit /
lacerum et ingestum vulgus. Meretricum
maxima multitudo. Raro mulier est uno con-
tenta viro. Nobiles ubi ad cives veniunt
uxores eorum ad colloquium secretum trahunt.
Viri allato vino domo abeunt / ceduntque
nobilibus / Plurimeque puelle patribus

Justiciis viros sibi deligunt. Vidue intra tem-
pus luctus quarto decimo sepe nubunt. Pauci in
civitate sunt, quorum proavos vicinia no-
verit. Rare familie vetuste, advene aut
inquilini fere omnes. Mercatores divites
senio confecti puellas in matrimonium ducunt,
easque brevi dimittunt viduas. Ille inter
familiares domesticos, cum quibus sepe con-
suetudinem adulterii habuerunt, iuvenes
viros accipiunt, ita quod heri pauper, hodie
dives invenitur. Contra quoque hii super-
viventes uxores alias accipiunt rursusque per
circulum ducuntur. Raro filius patri succedit.
Lex apud eos est que superstiti coniugi
partem defuncti bonorum mediam tribuit. Te-
stamenta libera sunt, ita et viri uxoribus
et uxores viris bona testantur. Captato-
res hereditatum multi, qui senibus blandien-
tes ubi heredes se esse curant. Aiunt et mu-
lieres esse admodum multas que viros
gravatos uxoribus veneno auferunt. Constat
sepe a nobilibus aulicis esse cives qui uxores

verbo timent quibus amatores iusticie sunt /
vivunt preterea sine ulla scripta lege: Mo-
res aiunt se tenere vetustos quos sepe ad
suum sensum vel adducunt vel interpretantur
Ius admodum venale est / qui possunt: sine
pena peccant / pauperes atque amicos inde ex
iudicia plectuntur: Iuramenta que publica
sunt tenaciter observant: quod negari iu-
rant se nullam ius habere: Minimum damnis
ad terras si quod detrimenti attulerint elapso
termino iure iurando summam quam volunt
iure iurando existimant: maximo pro damno
debitores afficiunt / pignora que mutui
causa dant si quid afferunt non exigunt /
Usuras exquirunt tantum timent quantum
infamant aut damno temporali sunt. Furta
que apud furem inveniuntur iudici cedunt /
Ad hec festa parum religiose colunt. Carnes
omni festo vendunt auriga nullo vacant
die. In austria reliqua multa opida sunt
nullius aut magni nominis. Barones ultra
potentes et nobiles inter quos primum digni-

locum obtinet Schawmburgensis et Maidburgensis comites. opibus autem superare creduntur de Walse, de liechtenstein, de puchaim. Nec parum hiis nobiles pottendorffer, Starenberger, Eberstorffer. Eckertzawer, Hohenberger et alii quam plures. Eytzinger licet novissimi sint. potentes tamen hodie et auctoritate inter primos habentur. Monasteria quam plurima sunt et magna et dicia. Ecclesie preterea cathedrales Saltzburgensis, pataviensis Ratisponensis frisingensis. latissimas possessiones in austria castella quam plura possident ac domos egregias quas inhabitant. Sunt enim omnes consiliarii ducum austrie, hosque veluti maiores honorant. Sive bella gerere, sive curiam celebraturi hii velint. Austrie duces et plerosque et precipites veluti reges in veneracionem habent etc.

Sequitur de leopoldo iiij frederico primo et quomodo leopoldus exclusam regnum efferetur Capitulum decimum.

Hij duo austrie duces diuerse
prouincie . leopoldus stiria . fri-
dericus austria nacti sunt /
Fridericus inquadam milicia
contra paganos et inimicos Cristi (kun-
landus alter) mortuus et (ut alij ferunt)
interfectus . relinquens leopoldum germanum
principatibus dominatum . Vir admodum
viennam dilexerat . Et ingens pondus
auri ad subueniendum mercanciis ciuibus
mutuaverat / Verus publicola . Intrans longo-
bardiam . volens vnire papam cum cesare
friderico primo generi (avolo suo) inuicem
disceptantibus / cui autoritatem suam gem-
serat ingens Ille pontifex / fridericus
dum ex urbe ad imperatorem tendebat . apud
apuleam vita functus est . cuius ossa post
modum in monasterio lilienfeld condita sunt /
Quod idem fundauerat / inquo est sepulta
filia eius iacet Anno M° cc° xiij° quo
philippo imperatori romanorum imperabat .
Cesaris conradi filio . ex hermanno sueuo-
rum olim duce nato / Fridericus ex austrie

ducatum Ulmus (iudo) cessante regimine re
gnum scripsisse in epistolis petri de Vineis im
perialis cancellarij perfecto legitur. Iuxta
earum literarum que sequunt tenorem. Erat
aut deinde non generatum iuxta imperia
lem institutionem sine penitus fugit, Frideri
cus duos reliquit filios. Item leopoldus
et fridericum nominatos, tam magnanimos
habitus, ut militibus suis iniqua lex pro
venire dignissime firma prestaretur.

Tenor auree bulle super regnum
austrie Capitulum undecimum.

Fridericus divina favente clementia
Romanorum imperator semper au
gustus, sincere et deo illustri
leopoldo austrie et stirie duci, dilecto
principi et quarum sermonibus gratiam suam
et omne bonum. De fulgore throni cesarei
velud de sole radij, sic certe procedunt dignitates
et summe lucis integritas immorari luminis
non sentiat detrimenta. tantoque magis

Imperiale sceptrum extollitur: tanto circa regios
amplitudinibus relevat. quanto tribunal
ipsius dignitatis meritorum circumspicit
Contribules regiones / Hac igitur con-
sideratione commoniti quod / celos pro-
videncia romani imperii moderamur
habenas / eius nostri decoris tam veterum digni-
tatum ornatibus amonemur nomine hono-
ribus amplectamur. Cunctis igitur (
devotissime principe) supplicationibus fa-
vorabiliter inclinari / nec non ad exal-
tacionem honoris sacri imperii nostri respectum
habentes. de iusticia scriptorum principum
videlicet nostrorum gestorum. R. ratisponensis epi. L.
wormaciensis epi. H. babergensis electi
O. brixiensis epi. F. abbatis campidonensis
O. abbatis clunacensis. O. ducis moravie
Et R. ducis bavarie / ducatum austrie
et Stirie cum premeniis suis et terminis
quos hactenus habuerunt ad nomen et
omne regnum transferentes / te hactenus
predictorum ducatum ducem deputare
nostre plenitudine et magnificencia

principali preminencie In regem et iis liberta-
tibus et In immunitatibus et iuribus pre-
dictum regnum tuum presentis epigramatis
auctoritate donamus · que regni decreant dig-
nitatem · Ut in eo honore quem tibi libe-
ter addicimus nil honoris vel iuris nostro
dyademati aut imperij subtrahatur qui
ymo tamquam hactenus dux princeps et
fidelis noster extiterat · Sicut in posterum
regio decoratus honore / tu et successores
tui legittimi principes fideles et devoti
nobis et successoribus nostris imperatoribus per-
stetis · Nihilominus preterea Iuri et imperij ho-
nori In predicto regno et terris suis omnino
deperdat vel decrescat / que hactenus habuit
In eisdem ex speciali et nominatim ex-
presso / quod successores tui non per electionem
prelatorum / ducum / Comitum aut quorundam
nobilium eligantur In regem · Sed semper ma-
ior natu Seu primogenitus ex generatione tua ex
te et successoribus tuis legittime descen-
dentes In ipso regno succedant · nullus
ex eis coronam aut consecrationem In predicto
tuo regno de manu cuiusquam accipiat / Sed

a nobis et successoribus nostris tantum licentia
nostra vel aliis qui potestate mandatum
nostrum super hoc habeant coronationem et consecrationem
unctionis et decus per te in posterum consequentur.
Alii vero heredes minores regnum non habeant
aliud nisi quod ex regia gratia poterunt ob-
tinere. Illud etiam licet regie et honori con-
gruum, ut si aliquis comes nobilis vel
ministerialis vel miles de regno tuo contra te
aut successores tuos et regnum tuum forsan
excesserit et pro suo excessu castrum vel muni-
tiones suas ab excedente ea parte vel provincias
tuos per te contingit principis contingit assignare
ipsum cum re regie dignitatis proximum curie tue
banniri et forisiudicare valeat principi quod
cum legem facere omnibus detur suffragio quod
est moris hactenus contrarium. Ceterum ut pa-
cem et iusticiam que sunt regnorum omnium
fundamenta, possis liberius regno tuo conser-
vare conservandam plenariam tibi auctoritatem concedimus
ut si quis in predicto regno manifestus
extiterit malefactor: tuo iure aut curie

tue iusto iudicio cohercemento. Cumque ali-
quis de prefato regno tuo temerat feudum
ut defenderit et requisitus eundem tuo iudi-
cio noluerit assignare, eadem pena peri-
re debeat cedere. Preterea regnum tuum
pure privilegio antiquitate perpetuo, ut
de provincia comitis ducatum facias, im-
mediate tibi et pro nobis et successoribus
nostris et imperio responsurum; et ut in
dictum ipso cognatum tuum fidelem virum
valeas promovere, plenam tibi gradimus pote-
statem. Ad eius rei memoriam et robur per-
petuo valiturum presens privilegium fieri et
bulla nostra aurea typario nostre maiestatis
impressa iussimus communiri etc.

De Frederico 2o et ultimo Austrie
duce secundum morem genealogie et pluria
de fortuna eius secunda et adversa
et quomodo tandem absque prole morte obierit
Capitulum xiiij

Fridericus regnis heros ducatum
germanum sic rexit. Ungaros

Vi egressus ad hamburgk usque peruenit:
balthasro militari nobilis suos suspicatus in
signiri: de inde ad wiennam hungariam cu
riam destrpsit: unica que ibi belissime cum
(tanquam alter) stuprum intulit: quas
ob res ciuibus expulsus: ad castellum sto=
ckenberg secessit: Item totam prouinciam per=
ter ciuitatem nouam et neuburgam (tanquam
jeroboam) ex sua impendencia perdidit,
demptis eis que imperator sibi abstulerat/
Tunc cesar wiennam intrat: a baronibus (
spreto naturali principe) cum tripudio acceptus
ubi hiemauit: post hec recedens: comi=
tem Babenbergensem in capitaneum
wiennensibus reliquit: et hic mortuus est.
Postea fridericus dux unica hungarum
superauit / et castrametatus circa wienna
ipam potenti manu circumuallauit extir
pando vineas arborum et fructuum condi=
menta: vineasque euellendo: nec penis et
vindicte finem fecit quousque eos deuicit:
atque menia intrauit/ Tunc Salus(?) educ
tum ad cesarem roma migrans / Cesari

q̄ vincit: Ab illo tu̅ urbani abnegavit dux.
Tunc Augustus imperiali edicto forum
lignarum sibi interdixerit: et cum nutibus
sibi quaerere cibum fecit flammasque culinos ser-
vire Post hec repatriando circa verona
Italos vicit / qui eum in via belligeri
more / vix effrenata agressi sunt: Post
xpi mo ccco et xlmo anno / Deinde mo-
rante illo circa herbipolim / litere diffidar-
sibi allate sunt ex ungaria / bohemia
et bavaria. Unde fecit lupandus rebel-
larum regis pannoniorum solum in fossis
limphari fecit comites eius gracie dimit-
tendo. Rursus magna quesitur ad la-
venient: In bello pugnaque campestri bo-
hemorum regem superavit: licet ipse prima
in acie cum paucis equitibus primum
serum exitibus: dux pallandie (qui nunc
rex est) terga dedit vix aufugiens.
Dux carinthie captus est. multos tunc
daunt / comitum / baronum / nobilium / et arma
tum equitum magna caterva in mo-
lant ex quibus eos meliores obtinuisse

volunt - quod in capitaneus sui prefectus
dictus - vir magni precii, singulari prudencia
et consilio auctebat. Post hec rex Un-
garie iterum treugam eius violare Stiriamque
turbare quem dux continuo in campo de-
bellavit. Magnam militiam ducens. Semel
ad forojulium accinctus equestrare inclitus
Fridericus paucis associatus - tunc in deserto
exiguo heu latronum oppressus est in ede
sancte crucis summo planctu tumulatus. Mors
illa Ungariam feminam generavit/ea
in terra paludamque ebullire sic decedente
absque liberis duce Friderico. Misit cesar
ex aquisgrano preponente quendam ba-
ronem ad Austriam ut census ducales rec-
colligeret/provinciamque imperiali fisco subiugando/
quousque ipse super veniret. auctum prelia.
Postmodum comitem Meinhardum Tyrole-
sem capitaneum summum prefecit/cesar huius
ipse mortem quoque obiit/imperiumque diu
vacavit ita per longum tempus/monarchiamque
imperialem nemo delectus est: quisque
interea invadit id quod fortuna sibi servavit.

De sororibus ducis Friderici et quomodo Ottokarus ducatum Austrie sibi usurpaverit Capitulum tredecimum :-

Sororibus bone duci Friderico
iam iam extincto superstites fuere /
et vidue comitisse / que post mortem
fraternam austriam quam statim intra
verunt : Maior vero Margareta · que a
liquando imperatrix extitit (ut aliqui scribunt)
Henricus cum sorore ad castrum Heimburg
et arcem Starenberg venit : in qua the
saurus magnus inventus est : cuius ca
stellanus quidam ex ordine theutonicorum equitum
qui marsupium secretum adversus inglenet
Reliquam partem duabus cum castro re
liquit / que . possedit · et barones pincer-
nam cum parte inter ceteros Bockendorff
et Celingen cum certis consanguineis in
unam congregat · Pincerna vero de Kon-
graben / dapifer de Velsperg · barones Liecht
ensteinus et de Kunrowa in altera sunt parte
Conveniunt tandem in unum apud Trebense
eligentes unanimes / ex ipsis ad missum lega
tos / ut ex vicinioribus marchionibus
unum ipsi ducem Austrie preficeret

Nuncij fuerunt p̄fatus baro liechtesteing
pincerna de hauspach albertus Comes
et p̄positus wiczenburgensis / hij dum
pragam intrarunt a rege bohemie wen-
ceslao longe lauте tractati sunt / Intel-
lecta q̄ eorundem legatione eis ultro con-
ductum venit / p̄ se haud submissa
sume institerat ut fratrem suum ottokarum
(quem alij filium dicunt eius fuisse et Primis-
laum nominatum) marchionem moravie
in austrie ducem adigerent · prout tandem
factum est p̄pter pacem terre / tum p̄pter
commune bonum · et ut unanimes bohemia
Austria simul q̄ moravia p̄manerent ·
Wenceslaus fratrem cum ingenti tri-
umpho ad wiennam p̄ceribus terre in
ducem p̄sentarunt / post incarnationem dni
m° cc° l° p̄fata soror uniqua mar-
gareta quasi anus · in agressioribus
eius ... victa Ottokaro nupsit · sicq̄ inerentis
paterna iura devoluit p̄ut aliqui dicunt /
Per actis illis Ottokarus ... a

Verula perijt, eamque repudiari. quod cum
obtinere nequiuerat. histriam et uinum
leifelherm (alia superducta) invexerant
His diebus primates Stirie miserunt
ambasiatores in bavariam, ad hainrich
ex illis ducem Stirie. Nam ducatum ipse
provincie eiusdem friderici austrie dux
quoque vacaverat. Aliqui vero ex stirensibus
acceptarunt Steffanum Wenzeslai Ungarie
regis filium. Stirie fluvius est qui ex
alpibus scipitarum dravum influit amnis.
et remote plurimum ferrum imponentem.
Muram Murale vocant. Iuxta huius ripam
oppidulum iacet gentile nomine Gretz dictum,
hic ex medio camporum ingens tumulus
surgit. Frugifer undique Grecopolis liber,
cuius acumen arx tenet, et natura loci et
operis humane perfectio ad regiam quoque fastigata
magnificentiam. hic post Petrum Ungarie
Steffanus collocatus fuit adeo enormi Panno-
niorum more cum nobilibus vasallis et vul-
garibus vixit, ut expulsus est quam illico
Stirenses ducem petiverunt Ottokarum

Austrie ducem hereditarium. Qua propter Wenceslaus Hungarus offensus mirum in modum commotus factus totam Wiennam cum lxxx milibus castrametatus est. Altera viduam et minor natu, omnia iura paterne hereditatis ducatusque Austrie ipsi Ungarie (iure quo poterat) regi libere tradidit. Interea dum Wiennam circum vallabat. quapropter ei (Anniciterate admo) quendam ducem Russie desponsaverat. Tunc treuge interposite.

De rege Ottokaro et qua causa interemptus videlicet duce Austrie Capitulum decimum quartum.

Wenceslaus Unoculus rex Bohemie sine liberis decedens regnum Ottokaro reliquit. inter Bohemie reges quintus. belli appetens et magnorum operum effector. cui nec animus in rebus arduis nec consilium defuit. Imperii quod a germano susceperat exinani baltheo, quod falso ornavit

pertinere est cum meditullio suo usque
ad Danubium protensum ad montanis mare
quod adriaticum dicitur extendit. Preterea
(ut supra dixi) post stirpe interminatum con-
tractum nobilem principatum austrie re-
scriptum est, sed more humano quanto pos-
sident tanto maiora concupiunt. His diebus
[illegible] stephanus supervenit archi presulatu Salis-
burgensis imploraverunt auxilium regis Otokari
qui provincie huius curam recepit, prefecit
illic episcopum olomucensem, expellendo al-
teram viduam ducis russie reginam
austrie. Wenzeslaus cum filio Stephano
collegerunt se ducere [illegible] in regnum bo-
hemie ad devastandum illud post ducatum
stirie, quibus contra rex Otokarus
rursus armigerum magna multitudine
congregatus. Tandem devenitur ad cam-
pestrem pugnam, iniret se habitura:
Id subordinaverat nobilis dominus [illegible]
rex Otokarus fugavit Ungaros post
incarnationem Christi M° cc° lx°. Sequitur

Ottokarus ad presburgum usque totam
terram conturbando admodumque exilium fa-
ciendo, Reges prelata prima sponsalia quedam
de futuro, Rex ungarie cum filio suo
Wiennam ad nupcias celebrandas provenere,
Coram quibus Ottokarus in regali pompa
conspicari volens, vasallis imponens ut
feoda hic in publico acciperent, Una
propter ingens concursus factus est. Id un-
gari suspectum habebant: rem subor-
dinatam in ipsorum detrimentum auti-
marant, omnes aufugere, Quibus stomachans
bohemus sponsam per eos misit ad pres-
burgum, cum sibi diffidere intellexit.
Post hec ottokarus provinciam bavarorum in-
trauit, ibique ratisponam cum non ulter
alijs castris destruxisset, interposite
sunt treuge. Summus pontifex hoc
tempore archipresulem Salzburgensem ... aduocato
regi ottokaro commendavit. Cum prela-
turas pataviam et brixensem ad

pressam. Ubi expeditus potentiores stirie
ligavit / ex castris eorundem ipsos ex-
pulit: omnes arces ferme delevit / Anno
M° cc° lxviij / quare ducatus stirie bem
sibi libere successit / post annos christi
M cc lxix Anno ipso etiam subpeditavit
laybachum pariter multa. In oris ka-
rinthie et carniole. que sibi adversari
visa sunt / Interim Ottakarus exportabat
vi armata affinem suum ottokarum; qui
sibi per quam plurima castra et castella vi-
abstulit: Ottokarus igitur omnia ablata
australibus et stirensibus statim re-
stituit: eo pacto ut ipsum contra stephanum
adiuvarent. Sed fugit hungariam: quem
sequitur bohemus: raabamque obtinuit /
et cetera castra castellaque / nec non cetera
pannonica migrans: quousque consangui-
neus eius stephani uxor haud modo
ei pro eundem denunciat: ut ceram

exuit . et multis . post annos Christi
M° cc° lxxxi rex ottokarus primatibus
regni sui castra et oppidula destruxit
et in uxores earumque consanguineas ossisit
pluraque inusitata eis intulit infla-
tus bohemus et barbarus .

Expliciunt genelogie Illustrissime
domus austrie . Incipit
nunc ea: que ex sacro romano-
rum rege Rudolfo / vetustissimoque
flumine habspurgensi originem
sumpsit . et primo qui electus sit
in regem . Capitulum xviii .

Supra aliquantisper : ito
quam tamen signanter liba-
uimus / genealogiam / quam
alam seniorem dicunt . Illustrissime
domus austrie . Nunc beream / que
ex sacro romanorum rege Rudolfo : et ve-
tustissimo flumine habspurgensi statuit /

Circa annos dni m et lxxiij rerum a=
vena romanum: extitit ex aurea sceptri
romanorum monarchia (post mortem Fri=
derici ii° dum vacasset) ita quod neque imperiale
dyadema: neque regale sceptrum (alicui prin=
cipum imposita) et gubernaculum exercere
Per tunc temporis siquidem ille pontifex
Gregorius decimus, pii pastoris more
alta mente tocius revolutionis haud iusta
mali / et quam periculosum esset (qui omnia
stabilia in scrinio nobilis pectoris sui pre=
sumitur habuisse) sacri Imperii: ad quod cuncta
mundi regna (et potissime europea) uti
advenum pene oculos quietos habere
dinoscuntur / Id est inter illa uti phebus
inter sidera consistere. Dum et tam longa
vacatio. Sacri cuius Imperii romani
electoribus: et fere omnibus germanie
principibus sub anathemate mandans /
ut ultro regem Iuliano tam sacri a=
cephala esset / et monstrum finiret. Illi

q3 melior (et ut ita dicam cunctos
articulos lazarus habens plurimus
nunquam more dimitare : propter quod electo
res ferme omnes in urbe Franckfordina
principum comitum et baronum ingenti
multitudine que venerat, sed post inter
per illustrem Rudolfum habspurgensem
comitem, et alsacie (que quondam li
borna dicta) lantgravium : cum ipsi viro,
illo absente minimeque de illo cogitante,
et tunc temporis coram basilea castrametante
in romanorum monarcham elegerunt,
Anno salutis (ut supra) etc. et xxiiij
mense septembris, Et misso sibi in
Zij vexillo ad centrum campi infra
terminos residens, quod dux fortissimi
cives cum armigeris Tonis volere coram eis
gestitavit, capite illuc membris cordeque
propugnaculis, ad obedienciam sese supplices
dederunt, Indignum enim fore regie ma
iestati et naturali heroi animus gratie,

Ille non ut Atilio (Valerius narrat) ex aratro Imperium advocatus. Verbo autem et ex quibus progenitoribus, dum ille Imperator satus sit, et nobilis in hanc Almaniam (quod antiquitus Altimania (ab alto volo sim) vocantur) ab antiquo hoc fulserit sidus, ex qua radice troiana, quibusque romanorum inclitis stemmati (quo possum) mo. i. aure omnia toga et memoria gesta, triumphosque cesareos desinam est dicere, seu nocticoracis oculis Phoebum intueri: onera scapulis meis longe graviora imponere, atque molem digito tignare audax ipse videar: Sed quid audentes (ut Maro ille nobilissimus poetarum loquitur) fortuna iuvat: timidosque repellit sicut poeta asserit.

Quomodo habspurgiana plus ex stirpibus romanis hanc in Germaniam devenit, et iuxta aram fluminis turrim construxit aquiladamque accipitro se habspurgensem comitem intitulari voluit

Cap. xij

Ferunt voluminibus annalium hy-
storie: Item ex heraldis quam
plurimi (quorum officium et usus
est nobilium signacula in prosapiarum il-
lustrium maiorum coronas iuxta eorundem
merita dilucidare) Item Clarissimorum comi-
tum habspurgensium centenos et maio-
rum maiores ex vetusta atque troiana linea
illorumque heroe tam antenorei: ex hectorea
stirpe aliquem exordium sumpsisse / deinde quoque
ex romanorum celsis membris / deinde post hec
Cornelii / et deinde Sciponesque vocatos insignia
illos qui aliquando carthaginem deviceruntque
possidebantque affricam (haste adprius hoc
pervenerat sic ante mille annos applicuisse /
Vlter longinqui post divinum duce eorum Ar-
gentinensis (que principium comitum et baro-
num hospitale admodum regale ab antiquo
fuisse nostri esse) et deinde urbis windonissae
paganorum quondam sublimis et amplissima
structura / et inexpugnabilia propugnacula /
turres celo equarat / ad oriente trevilignos

Ad occidentem rauracos ad austrum heluecios
et sueuos ad boream habuit, cum agri
fertilitate, ac cunctarum rerum maxima vbertate,
que ad ciuilem fingem placereque respondent,
ac vetustissima omni nobilitate ornata, mi-
rum in modum floreret, nobilitate specta-
dignam. Nam hic quedam loca adhuc demon-
strantur, ingentibus quidam diruptis castris,
ad plurimum usque, in quo Costem regem
dive katherine penitus et colligunt (cir-
ca terra paganis vsurpata hereditate dicta)
ex allexandria illuc morantem topographi
historiographique fecerunt, locus enim iste ad-
huc montibus lucis virentibus: omniaque in-
sit redolencia hinc, ripis fluentibus, lo-
cis letos, et omnia tam amena quod illo-
rum fere pastores solo aspectu, hic collium
viricturas, valliumque amenitates, murmura-
tos carce, et tristes aspectus dulcissimi
arborum ortorumque mira iocunditas, et nec
hic cererem ipsam atque bachum natos re-
dere posses, et campos denique facile elisios esse,

Abinna prope oram predicta: ab altera parte am
ne fluvii, nauigatu velis magnitudine
prestantes nec vnquam cum suspirio adhe-
rent manantes destructe urbis (bonorum
olim ferocitate) et penitus nunc deplorate
serenum fere circumfluentes, in illa ponti-
ficalis sedes istius primo locum recepit,
que postmodum sub antistite maximo
(cuius nomen id erat) ad nominatam prolem
qui ut constanciensis, apud lacum podamicum trans-
lata est. Dicunt maiores nam ex stirpe
nibus ipsis: Rome magnum (?) plebe abundasse,
ad religionem namque quesierunt, iustini scilicet impera-
toris et dum ante wigardi, fuerunt ducis
ipsa. preterita argentinense episcopum. post
ex filijs imperasse, dilatari cum huius temporibus
terrena substancia ipsa argentina ecclesia cepit,
et adeo impinguescere, ut caput suum supra
multas ea ecclesias suas leuare (velut arca
therebinthus extitit) visa est. Regente hanc
ecclesiam stephano apud tyberies, et eo dum
iuuenili adhuc satis gauderet etate, aliqui

· in sponsus sue sub arate negocys / aliqu
visendi peract et cognatus gracia / dulce
qz patrie amore devinctus (iuxta illud ovi-
dianu dulcis amor patrie dulce videre suos)
roma intrant · et dum sex fratres conce-
debat in urbe / terram germaniam / et aeris
sanitate et populi fidem / atque inceptam rel-
ligione / Rhenique et aliorum fluminum
delectabiles cursus / summo se commendabat /
ut non varia in istarum eius rerum comme-
dacione explicare · Immo et ex fratribus (albertus
ut ante dictus) et que summe delectat / ea
ad terram alliciendo / hunc fratrem orat
fecit / ne succenseret primum solum visendi
liminaque lustrandi gratia / ipsum comitare.
Vlet finem propositi fecit / quousque albertus actus /
neque contra comitiva stipatus / insul germania
intraret / Vlet ibi dum moraretur (Scipio ille
romanus domicellus / ipsa terra et eius sum
atque prosperitate adeo confecto delectabatur / atque
eam permanendi accepit voluptatem / ut inibi

se et suam posteritatem, propere mansuram
cum suo fremitu volitans, pessulum fronte
tandem huius adorsus est. Ego die noctuque
(Flavie optime) inter magis magisque appareo,
qua vos locorum in exgaudia, ad quendam
scopulum seu monticellum, iuxta quod Avin-
donensis urbis vetustis turribus, mihi et
natibus futuris (sed dii melius cum aliquo
condonaturi sunt) domicilium ponere; hic
locus placuit, et magis iuxta nature mee
conditionem exquisitus, quam alicubi aliquibus
(tametsi metro non vindicatur in ma lustrari)
amonibus celsis qui aspera et corporum
ceteris delectent atque inveniuntur) ad hanc Tibe-
riam usque. Hic flumina assunt, ad pontum
me velox agili navigio ducentia, et ad
oceanum mare usque quo multi currunt, que
etiam piscibus copiose abundant. Hic ur-
bem speciosissimam forme angusta habeo. Su-
perba sunt menia, atque excellentia nulli ala-
manie civitati cedit; hic turpis adolescentiam
consenectute reminisci credat; hic terra

melle et lacte fere abundat (ut scribunt filiis Israhelis promissum) hic nobilium episcoporum cathedra, et qui etiam ceromanticis operibus et paulo antea nos huc intrarunt, per quos plurimas arces hinc inde ad cacumina montium videbo collocatas, in illorum fide et virtute exquisita delectabor. venando aucupando omnia aptissima sunt, ac si dyana adesset in silvis, cum omni ferarum genere, et si iuvat sacrificare deo (quod in primis decet) et sancta sanctorum intrare, proxima mihi erit in urbe ecclesia quam pontifex christianus habet, hic religionis cultus quam divinis legibus mediocris. hic paganorum ritus quasi eradicatus est, delubra eorum confracta et adeo omnia emendata sunt, ut vix in illa patria paganum fuisse quis dicere videat, nemo nisi in christo crucifixo sudare studet, et si aliud intelligerent statim supplicium mortis in eculeo subibit. Si denique luxuria carnis vero nunc iuvat, hic quasi universa cum venere adest, assunt venustissime puelle, nobiles matrone, coniux

ducentes / et nos germanica docentes / et plan=
su et cachinno / nil nobis deerat ad huma=
na cultura pertinentia / hic ocium et quies /
hic tuti sterilesque lares / et helveciorum a
sylum / quo modicus loci est alcoponiarum
alpium plagas quam laeta est / hec et alia efficiunt
Ut nil rerum egearum desit. vino cum
copia quam maxima adest. vini et frumenti
aliorumque fructuum fertilitas. et ad omnes par=
tes hec tellus emporium mittit. Hinc inde
confluunt navium cursus qui amplifica=
ta vectigalia (quo rei publice nervum esse
videtur) omnibus suis finitimis afferat /
Rhomam hinc intrabo superna gentium dominam /
et que vinosissimam urbem (velut phebea
lampas illustrat / Item patrimonii in rura
et sub quercu /. Tu mihi sponsam virginem
elige / ex huius climatis magnatibus ut assumam
mihi faciam / et gignere infantulos / Mon=
ticellum iuxta hanc urbem emam hic face /
ut arcem desuper tollere atque quodque palladium.
Placuit sermo presuli fratrum / cuncta sunt

velle reformare / Hec omnia se facturum
Germanica fide, pollicensque sibi adiumento
fore esse in edificando castrum / Abiit et
Italiam lete (cum marone loquar) sociis
clamore salutat. Fecitque illo anno in urbe
quod parat / etiam licencia quinques suppletis
Wallisiis ac Italicis adsiduum usque / Germa=
nica venerunt) et dum argentina diuket / cir=
cumcirca sinu velle comparacionem ad simplicia in=
tellexit / Desponsaverat enim dux natam
Lendzspurgensis (qui postea comites facti sunt)
perquam magna pecunie / Iste cum etiam
sibi per sponsalia acquisivit / moverunt desuper
eciam letissimi (regulo singula circa urbem
Vindonia (lustrari poterant) omnia habent /
Simul etiam visere festinat Albertus / loci
quo abiturus / et dum abiret per pontem arcem
(quod nunc vetustum aqueductum conspicitur et
Burk dictum cum autem suburbium Vindonen=
sis erexerat aliqua parte) perveniret est / singula
campis amenis conspicari desiderans

more suo) Egregius thyro / relicto acci=
pitro inter phasianas / anatas sturdas co
turnices et perdices / avis accepta preda
tacitus evolat (siquis prius innotuit) habspurg
qua turris edificata / volando se eduxit ad
secessum arborum se locavit / nec alio move
batur / quousque heros supervenirent / Dum
enim avis preda accepta Albertho cum
clamore et buccina quesita / arx invecta qua
oportune et fortuito (ut estimabat) casu
ubi castrum edificandum erat. Accipiter
coram comite ac si illi applauderet: lu
deret quod valde / nunc hac nunc illac iocando
respiceret: Omne quod ita vides putas Albertus
et bonum valde / non quamquam quod corpus
de bubone / dum mortalibus omen / arcis
fundamenta ubi pone iussit / ubi accipiter
volabat / ab illo sic accipitro (qui lingua
nostra Hapch dicitur) turrim nominari / ex-
inde se ipsum habspurgi comitem intitulari
Albertus maluit / Sic obtinuere conatus
Illorum effrenare linguas / qui destructu)

castrum circa lacum Leoponcium, non procul alitrecia situm, antiquum esse credunt, et Wernerum originem ex illo comite duxisse, Vlam apud Toennias legunt Helfenconum, quod aliud castrum fuisse quam septennium solum duravit. nec durum annum fuerit sit quo constitit certum, etc.

De edificatione turris habspurgensis, et cur sola turris ab antiquo fuerit, et que causa illius. Capitulum xvij[m]

Interea Argentinensis antistes ipse, vir magnarum virtutum, contra nature cursum, senile ingredi etate et tantum ingenii adornare et religione et gravitate nempe regat: Cum esset propter podagra cum et chyragra adeo debilitate corporis defecit, ut abhinc parum aut numquam Argentinam menia exire, nisi in curru vehere visus est: Comes habspurgensis primus, se=

lam turrim edificauit / sine cum pallatio / ubi
affixo / tali sanguinis congruo : quam non
genus audiri effecerit / et ediculas . dietas .
et granarias . construens quoque more capella / que
omnia tam sibi tam curialibus nobilibus / et
vulgaribus ministrare poterunt / et adue-
nis eciam vestibulis / ut distat castellulo /
premium tam prope / Omnibus circa opposite vesti-
bulis imponeret / ne aliud suo culmini d-
ecernt / nisi illum castrum quoddam amenitate
precium fortitudine humectu / magnitudine
latum / altitudine celsum et omni ornatura
preciosissimis edificare / Haud enim parum clima
ipse stipe suo / asiarum maxime / et cerere
et bacho / per qua plurima auget / iuxta q-
uissa que sibi olim responderat presul /
Venit tamen quod nullus omnis huius mag-
Stephanus in medio sua frater substraxerat
que albertus construxerat / et qua ipse tamen edictum
fundauit . ambas presul mirum in modum
commonefactus : Stemochart cepit liberatum
eum germanum hiisset / Comparauit sed statuit
furiori / sacerdotem xpo humiliter figuratum

et dum coram steterat insflux inquit ira/
En helluor patrimonii, tu ne es qui plura ta-
lenta auri et argenti in vilem expendisti/
quid falsi mihi enarras: et mendaciosa prome-
sinis/ forte [illegible] castrum et firme inexpugna-
bile posuerunt/ et nil (ut fertur) quam sola et
calciata rudis tante grn̄stati indigna/ Cum
inquit frater/ ego incredulus sed si verum
vere retuli/ tum laute me edificasse castrum/
cui nec simile haud scio apud exgran-
dientes Suevie terra vel uetra inveniri posse/
primus expari/ intra adiud quo vehentes/ me
credens nigra/ et ad lumine nedum efficiant vera
que ut expulit: Sum servus (dixi ut levi dicam)
subibo penam: et alia que mihi voluntas
tua lingentem extorrere/ presul ille qui arde-
bat verum experiri/ ledgt ad oculum videre/
et castrum illud a quo nepotes sui nominari
deberent/ Is quod Isteure ea intra initium/ et pro-
sapie effere nomine. Statim acriter ne
cum fere vehitur in bestiis/ interea primit
ut albertus ingreuns tabellarios velocissimos
mandans sub indignatione sua/ omnibus nobilibus

Vasallis atque subditis, inter quos auro et argen-
tum sunt, et ut sibi obedirent compulerat, ut
dictum est, et quem adhoc aucta deputaverunt,
tum equites tum pedites, maximoque tumultu
circumcirca castrum habspurgense et in agmine
ferrei et armati glomerati. Ultimum expectaret
quo usque ipse cum possibile exhiberet, duce suo
suo superveniret. Id factum ab omnibus extitit,
et ibi et cohors et turma ingens confluxit
multorum haud parva societas. et cum pervenit ad
fundum montis bötzbergensis dicti, qui vena
quere montis parte in ostendit esse, dum clauster
ad aree fluminis ponte Arz circa brugk. Ubi
collocatum ab antiquo fuit, ex opposito videtur
habspurgense, et ubi vel ingens territorij et
gaudens ipse videri potest, plurimorumque castrorum
culmina (ut ita dicam) firmare, perculsusque
potius quod nam prorsus habspurgense castrum
vindicatum est a germano et cum ingenti. Ecce in
et illud egregium (ironia usus) et superbum
edificium aurofabrum. atque tamen ponderis
consumptum, et adeo vile apparet qualiter hoc specta-
culum. Nigrum id ordinum est, ut humo

ribus nostris digna habitacio. quod tu ipse
paterna hereditate, hunc ex urbe conductam
iniuriando exposuisti, et ea que ad aliquam
firmitatis causam adiderat, preterea tunc in-
quit Albertus ad presulem. noli laudare nisi
re diffinita, durabile edificium confido dive-
mes, et preclaram martis domum, in qua arma-
mentorum telorum diversa genera, tot bellorum ma-
chine, tot erea serpentinarumque machina,
ex quibus consternatos et custodes urbium esse pos-
sint, nec visis illis me de aliqua levitate
(mihi crede) redargues. Procedente motus presul
cum principe, et adeo visitando ubi tantos ar-
matos armaturasque imparate videre poterat,
in mentem venit se initiaturum vinculasse
excellit se diminiturum donec thesaurum eius
exeo corrigerent, fugamque legionum pararet, quod
dum conspexerat frater olli subridens ait. me
omnia habes, absit a te sinistra opinio, vide
quesso et ausculta paucis que dicam, vides hic
tot comites, barones, et nobiles equites armatos
circumstantes mihi, cum peditum magna mul-
titudine. Illarumque et me ipsum deo aptus eo

pergeres. Erc heroe Ut hoc est quod edificaui /
Illam tales viros et meliores bing ete, mihi
vicinitate iunctos et familiares et vasallos
atque iuratos. eo enim ere quod exposui mihi
fieri, Ita ut servitio iuramento mihi astricti
sunt census porrigentes, et omnia sermo geme
necessaria. Quod nisi id fecissem. quod hic
castrum inexpugnabile edificassem Illosque
in hostes atque inimicos habuissem, Quis me ad
inuaderet, quis prestaret census? et stanti nunc
necessaria. Exquisitiq mihi longe videns,
In parum ingenio habitare, et plures horum
habere suppeditatos, Illorumque oculos in me
quertos, qua ingenia menia edificassem, Et
tales maiores vicinos, bello Insuperabiles
Inimicos habere, et sic minores cum multo
melius durare poterunt et successiue expedi
alium dominium, Concedita est sua alberti
apposite, ab omnibus qui fidine laudata, deinde
tibiis et portibus cum ingenti omni plausu, et
tubiamarum clangore, musisque laute atque laute
iuvenes, in larem suam atque proprios ad penates
Quis sic nunc impetit. —

Marie laudes comitum habspurgensium, hic exprimuntur Capitulum xviij

Rescil haud longum postea nature
debitum persoluens, exticta flagrans
Castra (ut pie creditur) standens possedit,
Ducissa lentzburgina Alberti que sibi
copulata fuerat morte quoque obiit, relicta
prole deinde comitis friburgensis filiam in
contorale recepit, per quam etsi haud parva ex
parte adquisivit prolem, nec diu vixit, ex dono
filio in puerperio extincta est, Preterea
Brisgaudensis ducis (qui alias zeringes
a quodam castro appellabantur) natam unicam
sibi duxerat, per quam plurima hereditario iure in
pago brisgaudino augmentarat bona, Ita
ut non solum prole et maxima lingua affi-
nitate pollebat, verum et turribus villis
castris et nonnullis oppidulis amplari
uiderentur, illius dominium, Ex his successive
comites habspurgini orti sunt, hec ex littera
illorum origo et vera radix, quam ex fidimo ad
honore alta nobilitate, divitiis patrie, adeo
regis rudolfi tempora adeo late accrevisunt,
ut nec genere sive pluraris, nec divitiis, nec

Magnanimitate animi / nec bellicositate fortitudine
pauci illis comparari poterant / Denique ex no-
bilioribus suis vxores eis desponsare fecerunt /
nec minores eis quam se associari permisit / Immo
sepe nostri ex ducibus atque ingenuis principibus
vxores duxerunt / ex domo Sueuie / et Sabau-
die / ex ducibus deck / et lothoringie sibi / atque
ex lantgrauijs alsacie / et marchionibus
Rothbergensis eas vxores copulatas esse
aliquando legi / Plures ex illis etiam tunc in
ecclesiis et monasteriorum superiorum maiorumque
abbates / et prelati electi sunt / optimi recto-
res / et non dilapidatores / sicud sponsarum
perturbatores eorum. Et ipsi quamque plures ecclesias
et plebanias / tum regulares / tumque seculares /
In solo helvetico / in pago Argaudie / et thurgaudie /
et circa Rhenum et Aram et tunc etiam circa /
In minori burgundia / etiam per burgundiam vnde
sunt oriundi ex redditibus fundarunt / et de-
tolerant sublimarunt / Imo plura castra pro suis
heredibus / et etiam oppida per illos constructa esse
scio / que omnia suo ordine enarrare / et

iuxta merita eorum graduaret / Videtur ipse me-
tam forsitan longius quam deceret excedere
id est non solum adire nunc tenor / quod tam nobi-
les fuisse hic sunt habiti sunt / ut id quibusdam
preter eos / adhuc inter vulgares ruminando /
dum quis hostium prius claudere obmittit /.
ab alijs id exprobrantibus hiis verbis dicendo /
putas te ne comitem habspurgi esse / qui prius
te haud claudis / ac si diceret hii adeo no-
biles extitisse / ut non dignum quod prius se obse-
rarent / Certum est quibus ex abbijs
qui illorum viderunt nemine tenendum ex de-
illis / ut nullus ex ipsis extra precium po-
terat / tam fortes pectore et animo / Sed
de hijs sunt in locis magis agimus infra di-
cemus. Pro primo in Wacipe. —

Quomodo quedam ex primis qui fo-
vebat electionem Rudolfi regis exhibi-
ta sit eius magnanimitas Capitulum xxviiij

Non nulli ex principibus et Magna-
tibus Imperij (et si non ex electori-
bus) plenum gratuitum fuerat / contra

electorum factam de persona domini Rudolfi Ro-
manorum regis, tunc Comitis electi, Contra quos
eius amicissimus ex principibus, ingrauan-
cia pirus qui audaci animo [illegible] contra
[illegible] est, malunt non intelligi Albertum
magnum pontificem Ratisponensem (hec et alia)
factitasse. Sed quis fuit parum refert, sufficit
additamentum, principes clarissimi (hiis [illegible])
vos comites magnifici atque barones, vos
ceteri qui electorum de persona domini et electi regis
nostri et commendamus et vos [illegible] qui hunc
[illegible] [illegible] [illegible] Walburti[illegible] sermone
quam plurima [illegible], quibus vera et non
ficticia [illegible] verissima [illegible] arguere et
[illegible] [illegible] lucidissimo ante [illegible] ponere possit.
Sed contra verbosos et detractores etiam [illegible] pal-
[illegible], [illegible] verbis [illegible]. Sed verba [illegible]
[illegible] ad opuscula [illegible], non opus [illegible] ubi-
tam abundanter etiam suffusa sunt, que ho-
nestatem [illegible] demonstrare queunt, [illegible] paucis
huius principis [illegible] animi magnitudinem [illegible]
[illegible] et [illegible] paucis hec in regis [illegible]

Jucundiuscule (?) indutis / Induite hunc Tyronem vestra
armatura eius / ac si iam in ira fremebundum
vel duellum quodpiam vellet / nec non scutum forte
cum rubeo leone in aurea planicie stante /
ut illum gestare solet Hectorea proles / in manu
ponite / sicque in medio stare faciatis / et mi-
rabilia videbunt oculi vestri / de viro tam mag-
nifico / Id factum est / dum quod rex ipse sic
armatum videret cetera omnia dispersa / et
populi omnia in rege posita apparuit / patrem
suam effecit / despectum inscriptum hominem
magnitudine comminore / ut non omnia cetera nobilium
plurimum / sed potentis multitudo adeo preclara est.
At si ad solium iam usque cadere vellet sic rex
Augustus / Hic audiens / ensem nudum in manu
manu vibrabat / leonem sic alloquitur in-
pauidus ipse. En quid id obest? ceteris?
aut quid id deest bestia? Inimicus me cum
in / inter vestrum aspectum / maiores mei
vestrum te circa flumina Xanthum / tota Troya /
et illic in campo viridi saepe stetit ducentes /
Hinc usque Romam eos sociatos nec de ceteris
Corneliensibus in suppeditando Carthaginem /

Et affirmam / et nos ipsi habspurgenses nunc
et circa octingentos annos post Christi passionem more
hic in helvecia claruimus / primo exter-
neorum singularium pro romanorum opes adver-
sitatibusque ingentibus / variis casibus / et tot dis-
crimina rerum / in hoc solum usque nos comitatum
et summo in honore tractatum / et nunc derides
nos. Ille quoque subridens / commone factus ut
est rex inhumanus nugas / Rex william re-
xeris consul ait / Videre hunc regem convenisses
et adeo magnanimum / ut nusquam sibi similis
ex principibus Europe elegi posset / fateretur
deum ad omnia verum / si quis regem manu misisset
habituros / sedimus inibi exclamaverunt /

Quomodo Rudolphus prefatus fuerit eum
regem fore, et ut successores sui
principes terre efficerent, preterno domi-
natum / Capitulum vicesimum :·

Hinc qua rex rudolphus regali diadema-
te ac fascibus imperialibus adornatus
consisteret / ipse (ut humiles comes)
capitaneatum thuricensem (que tunc inflans

bris stipendebat regensspergi) subire haud
dedignatus est, neque recenduit. Et dein ex
tergandia sua, thuringos scilicet (ut antea di-
ctum est) ad thuringie fideles cives suos
visitaturus, haud procul ab urbe thuringia die
quodam quo imbosus orion humiditate sua
flaret, magnificus eques deambularet:
Ecce obviam habebat flaminem quoddam
illic in vicino habitans cum sacramento
eucharistie, aliquos visitans quibus in mortis
est fragilem humanitate exhuc vita commi-
tari, nunc hac nunc illac via lutea lubrica
toto corpore quatiens. Quem dum comes (et
statim post hec solemnia factus ingressus rex)
videret, expedito equo quem insedebat cadens
genibus in lutum, et solum ipsum tangens, orationes
suas tamquam fidus ex devota conscientia persolvit, dein
sacerdotem sic affando, plenus gratia et veritate,
Ausculta quaeso, dixit, iuvenis, rogo te volumus, en
tolle equum quem ipse equitavi, cum omni
eius ornatura, sellamque tibi penitus obsequar,
ut posthac dum cum sacro oneri tanquam

Commune iudicat / petentibusque indulsere / placasse
luctus vias / proclamans pertinacitatem deveniret
velit / equites. non erat dignum ut rector ma-
chine mundi / et humani generis redemptor, suique
eius officiales adeo cederent potestati / et
ego lugens pretor equite / alium ostendebat
quem propter scelus omnigenum horrebat /
Sacerdos domus david adiungit proximum / cum
gravium (supplex) lugentissima actione re
suam pollutam migravit / Rudolfus vero
Intrat urbem / Cum autem ad castrum suum re-
verteretur / prima tuschudenvaard / ad quondam
conobium Vare dictum / Rudolfus venit /
vistructi rere gracia quandam devotissima /
et deo dicata ex consanguineis suis virgine
velatam / cuius devotionem tuo solo amare i-
vino quam largissime mittere solebat / hec sua
suum venies claustralia sepia mittit / hinc
Imoratusum adest / extensis erga sidera ma-
nibus / plausit aiens / benedictus sis hodie
hiere et aquare dulcissime / benedictaque eius
agmine in perpetuum / minoresque lucrum

benedicendus. Cum hec essent, licet Rudol-
fus fantastica te loqui autumo. Illa causa
exponit, si rogata est. Scit Deus quod tu mi-
chi dominus comes) sacerdoti pauperculo equum tra-
didisti, ut in illo corpus dominicum veheretur.
Hoc deus scivit atque maria. Unde deus re-
munerator omnium bonorum tam ante quam
habitum munus. Ut te et filios filiorum tuorum
cuncta secula cum pluribus principatibus
honoraturos sit semper volo, nisi in regem
maximum qua in brevi tempore coronaberis
ob tua munificencia et humilitate promeruisti.
Subridens comes feminam de illo somnia
finxisse estimat. Rem flanbg quedam.
Sed non longo post tempore Rudolfus eligitur in regem
Romanorum atque magnifice coronatur.

De uxore regis Rudolfi, natisque
suis, et que gessit statim post
regiam coronationem. Capitulum xvj.

Uxor regia ex generosissima familia
Hohenbergensium, quorum Suevia est
origo, creata fuit, totius honestatis et pudi-

tacie specime Isis regina egiptiorum (que
eciam literas egipcias adinuenit) non tam
sua credendo / nec Nicostrata mulier / que lit-
teras latinas dedit. Illa ut libera gloriosis-
sime triumphauit / que meruit in post-
eam regina vocari / Et si superasset Illa
ut Semiramis regina vetustissima.
sua fortitudine et sapientia regna plurima
subiugasset / aragmas altera que phoe-
besa mulier fuit / et tertiam ac dami-
ficij acrem fecim reperisse / Illa etc ut
hester sapienti sermone suo ab asuero / ita
illa a Rudolpho quod voluit obtinuit /
Rudolphus cum ea illa genuit filios tres
et fimellas quatuor / Maior natu Albertus /
Secundus Rudolphus / Tercius Hartmanus /
qui infans submersus / cum genitore in flu-
mine rheni non procul a basilea / anno d[omi]ni
m° cc° lxxxj° / licz aliqui scribunt Wartza
Rinowa / ein rinfeldn actum fuisse. Sepult'
basilee in maiori ecclesia retro summum altare

gloriose tumulan. Rex Rudolfus despo-
sarat filias per quoddam modum summi pon-
tificis scilicet Gregorii decimi pro filio
regis francie primam, Secundam anno Wen-
zeslao bohemie regi: Duci Saxonie tertiam,
Quartam et ultimam heinrico bavarie duci,
qui ex ea genuit ludowicum romanorum regem,
heredem in imperio friderico regi et austrie
quoque duci etc. Rudolfus autem acceptavit
corona regia, eas subsequentes principes sibi
manu forti subpeditavit, et iusto iniquo
bello, videlicet burgundiam, ergaudiam burgun-
diam, magnamque partem ducatus subaudie,
dominum quoque burgundie, Post corona-
cionem vero ipsum ducem burgundie, atque
lantgravium thuringie, necnon Archiepiscopum
salzb. imperio pessundabat, Coronatus quidem
per annos christi M° cc° lxxiiii et pax
in universo imperii orbe facta est, Et sub bo-
nimo cepit tam bone voluntatis etc.

Quo modo rex Ottokarus atque
cum henrico bavarie duce non
comparuit / sentencia regia sua con
dempnati / Capitulum xxij

Indixit Rudolfus imperator prin
cipibus curiam ad nurenbergam / qui
fere omnes comparuerunt / demptis Ottoka
ro et henrico ex bajarorum ducibus / Ad quam
insuper aggregacionem fuit vocatus et citatus
specialiter literis ammonicionibus / qui licet non
comparuerunt / ideo imperiali sentencia condempna
ti sunt / tunc Ottokarus quendam exponentis
cibus regni sui mittens / excusacionem con
tumacie eius qualem proferens / et licet adesset
in imperiali conductu / tamen publice contradixit electionem
de persona regis facte / et illam de iure fore
nullam / unde electores et principes imperii
summam habuere displicenciam / nil omnis
Rudolfus maluit / ne publici fides data
et conductum infringeretur / illum fecit
abire illesum / periculosum annistere / hiis
diebus vacavit burgi comitatus (qui prin
cipatus est) nurenbergensis imperio / quem
contulit filio sororis sue cuidam ex comitibus

bohemie. Hunc ducatu quorundam principe
quoque sublimauit, ex quo primo marchiones
brandenburgenses electores imperii eorum
duxerunt. Fuit missus ad Ottokarum pro eius
premulgando quod regio iure et sententia p-
lidit, viz. Austria, atque Stiria etc. per eos
rerum restituendo et integram. Tunc Ottokarus
respondit: Sepulto Friderico olim Austrie
duce affine meo, soror eius Margareta he-
reditatem suscepit, dum absque prole decessit, meque
maritum assumsit, ex eoque iure Austriam
tradidit. Stiriam quoque gladio subpeditaui.
Hec et alia qua composita continebat ingenium
bohemus, pariter debellando Archipresule
Salczburgensi, cui plurima castra destruxit,
aliosque plures contra Rudolfum augustiauit.

Tunc et qualiter assumerit sibi rex
Ottokarus iure quod possidet etc. ca. xxviij

Eo tempore Vdalricus Karinthiorum
principatum tenebat, qui cum
virili sobole careret, ex Ottokaro

Anno circiter Karinthia illi cum Karniola
marchiam Sclavonicam et portum Naonis
in manus tradidit, Veronenses exinde se il-
traxere / Tarvisini et multi ex foro Julii
sese submiserunt / Bellum Ungaris intulit
ut etiam super Rabam est victor ingenti preda
reportata / Stiriamque Ungariam illis ademit /
In prussia superatis tartaris urbem condidit /
quam Königsperg id est montem regium vo-
cant / Sed ubi aucta est potentia / tanta
et insolentia crevit / qui vivere legitima
uxore / et per quam Austriam possedit / et sibi
Stiriam adiecerat / alteram superduxit Kuni-
gundam regis Masschovie filiam / Vocatus
ad regem romanorum / suscipiendum (ut priore
diximus) ea contempsit et palam inter suos iacti-
tans / plures bohemie regem signatos per
officiales et pincernas cives quam roma-
norum imperatorem esse.

Sequitur quomodo rex Ottokarus
coactus sit cedere Rudolfo ca-
pitulum vicesimum quartum.

Rudolfus autem rex romanorum/ vir magni
belli quam domi clarus/ austriam
et karinthiam ceterasque vicinas ytalie pro-
vincias in manus imperii reponit/ quia nec
austriam muliebre feodum esset/ nec karin-
thiam in iussu cesaris Udalricus dona-
re potuisset/ verum renuit Ottokarus/
et ab imperatore/ qui aliquando sibi servivisset
feodum acceptare indignatum respondit eo/
Sed intervenientibus amicis et ea lege re qui-
etae sunt/ ut austria imperatori cederet/
quinde datis acceptisque filiabus/ affinitas
utrimque iungeretur/ provincie de quibus esset
dotales fieret/ Adeptus austriam Rudolfus/
Ottokarum iurare in verba sua more ma-
iorum exposcit/ id supplex tamen regi gravius
visum/ tamquam ex dono stipendium fieret/ Exorte de
nove lites/ bellum indicatum/ summis dein
exercitu adiunxisse pastus alteri alteri
occurrissent/ veritusque Ottokarus Rudolfi po-
tentiam in iusti quasi belli causa cum noluer/

legatos mittit, qui se iuraturum dicat, si modo
intra tentorium honoris sui causa sibi Ru-
dolfus velit. Accipit conditionem imperator, potius
quam belli fortunam experiatur. Suggestu in
tentorio sublime parato, Regis autem solio
eminentiori loco eligendo, Rudolfus diademate
et imperialibus insignibus conspicuus, consedentibus
electoribus imperii, ceterisque baronibus circum-
stantibus, advenientem regem sedens expectat.
Ille cum paucis regni sui optimatibus conscen-
so suggesto ad pedes imperatoris genua flectit,
et inde exigente consuetudine ad morem sacre stip-
ulae iure iurando se adegit. Interea tentorium
arte compositum, a summo usque deorsum in quattuor
peritissime partes decidit, regemque ut erat in
alto loco ad imperatoris genua supplex viden-
dum exercitibus praebuit. Stabant enim armatae
acies rei exitum expectantes. Sed quam laeti
Theutonici gloriosum imperatorem suum vide-
bant, tam indignabundi Bohemi quod rex
eorum humiliari magis quam proelium experiri
voluisset. Stupefactus Ottokarus quanto dolo

magis quam casu cecidisse temporum non igno-
raret / Subeundum in presencia censuit /
petitaque ab imperatore venia : cum plenis bra-
chiis domum rediit . Quod tametsi sua
sponte sanus fecerat : magis tamen ac magis
uxor accendit / Que cogitans rerum successu
advenientem regem hiis te verbis alloquuta
fatur / Heccine nobis spolia hac belli ad
ovans refers / dediti omnes hodie tua opera
mancipia velut pecudes sumus / Regina
primarium bohemia tributaria facta / Cum
te olim superasse plus tartaros / exinisse ca-
stris hungaros / Stiriam armis adeptam esse /
Italiam cum exercitu penetrasse audieram / fe-
licem me que tali nupsissem viro / patrem
qui me regi magnanimo tradidisset / sa-
pientem existimabam / neque reginam esse
ullam orbe toto cui me cedere oporteret /
Nunc falsa omnia experior / ullam que inter
me infelicior / quia te uxorem omnium tyrannorum
Austria Germanie nobilissimam / tot urbibus
tot pecuniis insigne / nulla necessitate coactus

ex manibus tradidisti / Stiria Karinthia
et quas possidebas in Italia civitates / Stire
pi meum reliquisti / cum comiti habspurg
vestris affinitatem contraxisti / Postremo ei
qui aliquando satelles meus fuerit / dure lucrando
exhibito te subiecisti / et sceptrum suum fecit
tu scilicet ac maiorum nostrorum gloriam offuscasti /
En vero qui magnitudine animi tenuisti /
si Imperium vendere nolit / laudare si te illi
non subieceris / Age si tibi animus virilis
adest, neque gladio intueri potes / sine me
rege esse / experior profecto bohemus aut theu-
tonicis / Imperium debeatur / Sunt poloni, sunt
Saxones et franconies / que mea signa sequuntur /
Sunt Slesite / Moravi et tentabimus
belli tentare fortunam / Venia aut id mei
animi fuerit / aut mihi obedientiam quam te
habere animadverto / Venit profecto Rudolfus
neque vires adversus duos valere negantes
Ottokarus qui uxorem charitate tenet / eadem
verum loquuta animadverteret / Atque animi
magnitudine instigata / cum Rudolfo ferre

Non posset / accersitis regni comitatibus
collectisque novis copiis / Rudolfo qui dolo
secum egisset bellum indicat / neque ille
certamen detrectat. Conveniunt ambo
cum exercitibus in campis austrie / trans
danubium ubi commissum est atrox prelium /
diuque marte dubio depugnatum / cum bo//
hemi multitudine ac robore suum / (quo
Rudolfus maxime fidebat) ordine ac arte
superiores essent / Cedes quam plurima ex
utraque parte / maior in strage bohemorum
edita / ad extremum relictus a suis Otokarus /
dum fortiter pugnat inter confertissimas
hostium acies / occiditur / Ferunt Stirenses
duos fratres nobiles quorum frater ab ottokaro
per iniuriam extinctus fuisset / in toto prelio
quesitum regem certis iudiciis agnovisse /
in ultionem fraterne cedis obtruncavisse / Cor//
pus eius permittente Rudolfo in bohemiam
translatum / regio honore sepultum / Fuit prelium ipsa
die beati Rufi patratum / ab incarnatione ver//
bi viij et lxx post ducentos et mille annos /

de populatione bohemie imperatore abstinuisse, que genero deberetur. Tante pietatis et mansuetudinis Rudolfus extitit, quod cum cadaver infecti Ottokari sui inimici inspexisset (ut cesar pompeii caput) se a lacrimis abstinere non valuit.

Quo modo demum bohemis in bello res acta sit, de nuptiis regum filiis, plurima de gestis quoque rudolfi, et tandem de morte eius. Capitulum tricesimum

Hic alii alia ferunt, fugere bohemi imperatore cum rege ungarie qui eum (ut eius aliqui tradunt) ad innatarat parum lubi (ut post afflictum mortuus est) requiesse, sed cum ingens prelium inter theutones et hungaros facta, reges castra reliquisse, una cum vinculis (post annos xiii (ut supra) ipsa die barbare) hungarum in regnum suum. Sed rudolfus acceptis damnis (cum aliquos) ultro bohemiam ivit, ad goldicam

Venies, de vastando bohemia. Cui in oc-
cursum est Otto marchio Brandeburgensis,
propinquus Ottokari, remisit monarcha
pangelio, festinus adest cum suis sakis, et
Australes, Stirienses et Karinthienses, atque
Carniolenses, tunc res sedata per placitum
mediantibus burgi comite, Nurenbergensi et
Meinhardo comite Tyrolensi, postea
Carinthie duce. Post hec nuptie celebrate
sunt liberorum Rudolfi atque memorati Ottokari
natos, apud Iglaviam, principum comitum atque
baronum ingenti multitudine. Rudolfus
post hec Viennam rediit: atque principes
imperii migrarunt. Henricus ex Bavarie
ducibus gener suus ut sibi Austriam et Stiriam
daret. Ex quo ipsum inimicas perduravit Bava-
rorum ducatum miserunt annos mansit ibi
remansit Rudolfus, deinde ab Austria et Stiria
fidelitate ... , pertinentiis hic donatis,
Inde Sueviam revertitur, dimisso Alberto filio
comite Alberto (qui postea dux et rex effectus),
Capitaneo barone Hertensteinensi ...

Post annos xpi M ij c lxxx. Insurgentia quedam
ex hapsburgensibus comitibus et comite fri-
burgensium (licet consanguinei sui) tamen
rebelles Imperio extiterant / alloquia ca-
stra quoque destinuerat / desuper regale cu-
ria in vindelica augusta indicit / In
consensu principum prefatum Albertum ducem au-
strie ac Stirie et Meinhardum comitem
thyrolensem karinthie ducem sublimauit
preterea maiorem natum ducis burgundie cum
feoda ab imperio acceptare cogit / Cunc-
tos rebelles compendiose subiugauit tunc
hinc et hinc suum offert / quousque quatuor-
decim campestria pugna propria persona per-
egit / et feliciter victor extitit conuasta /
inque reuersus (ut dicitur) suorum cognoscebatur
nemine: locum fuorauit regiam curiam
ad Argentinam / in qua insignes facti / cum
q ius ablata restitueret / nec dum perfecta in
diuisione optatum anno regni sui xviij ad
superos migrauit / cui subitum tertius rex albertus
dux fuit / eius primogenitus. ad in regem electus

esset. Responsum fuit, preterea hic in eo sepeliebat plures Austriacos; hic Lussina (que alias Nemitkona dicta) regio more sepulta est.

De rege Albertho in hac genealogia sexto, et Ludewico huius nominis 2o duce Austrie: et tandem de morte eius, necnon de Rudolfo eius filio Bohemie rege, atque de Rudolfo fratre suo Bohemie tumulato. Capitulum XXVI

Rudolfum regem Romanorum (ut dictum est) ducatum Austrie Albertus filius eius successit, qui plures consanguineos suos ad Austriam collocavit, quos comites de monte ferri, barones de Walse, aliosque non nullos. Huius diebus Ungari Stiriam perturbarunt: cuius capitaneum Hainricum Admontensem abbatem, presul Salzburgensis Alberto adversans quedam castra destruxit, confederato fratre quoque Karinthie, que sibi Albertus vi sua ablata devicit. Deinde Ungariam super consanguineum suum ingressus, omnia ferme castra que circa

marchiam sunt destructe / Castrum gruscha
obstinatis. Item et altenburgensis: ad numero
sibi fuere parantes et Babenbergenses
expulerunt / plures quam xx mille armatos ad
bellum ducens. Hec acta per annos m
et lxxxiij. Comes thenfelder magnam partem (?)
apud albertum estimacionem: Hec abnegatur
clam nunciam recepit / propositis rapac-
iande sueviam / loculis ad usque impletis castra-
nit. Episcopus salute se ad graciam alberti
obtulit. Rex tandem federata cum alberto /
Ita ut pcer hinc quedam castra restituisse
fecit fore dimittere tractarum: postmodum quemvis
evacuavit marsupium. Albertus ad stiriam se col-
locavit / Seniores et nobiliores principatus
optantes se amore alberti conservare / verbis
eum aggressi / ut observaret illorum privilegia /
que sibi suspecta fuerunt. unde cum archana
civitate conveneret [illegible] venit alberti / Ottomarum
abscessi sunt / [illegible] post licenciam / unde
bavarie duce alberti suprema ut dominum eius
acceptaret. Sequenti henricus: omnia accepit
ad penam usque / Reversus ad viennam alberti /

Bavarum fugavit, perdita sibi loca restituit,
plerumque baronum castra quoque liberat, Vien-
nam domavit. Post hec Albertus a principibus
imperii ad monarchiam vocatus, quibusdam
comitum et baronum magna rebellia dissipat,
preter equites armatos quorum septem mi-
lia ... fuisse, ad Rhenum venit. Sed
Moguntinus mira fallacia usus, pauperem
quendam comitem ex familia sua Nassawe in
regem eligi curavit, Albertus spretus Au-
striam reversus. Huic primo nupsit (ut
aliqui dicunt) Philippi huius nominis secundi
Francorum regis filia, sepulta Vienne apud
minores; postea Meinhardi Karinthie ducis
et comitis Tirolis filiam suscepit. Hic
Meinhardus archiepiscopo Salczburgensi lesus, cum ut gra-
viter adimaret, quae illo Albertus afflixerat.
Hiis diebus Wiennenses contra Albertum etiam
inflari visi sunt, qui depositis civium privile-
giis (ut allegabant) ipsis auferre nisus,
Porrexerat (?) civitas ... emula. Albertus
igitur ad castrum Kallenberg secessit, ...
auxilium principatus importat. Albertus aut

Domus limites adeo leuem usque adeo solent in-
tvant, ut illis vicinius ad dure non
poterat vectigalia / Una propter senatus a
populo vi expulsus, ut ad gratiam Alberti
se supplices prosternarunt / omnia urbis privi-
legia / cetera que archana scrinium deferentes / que
Cenastro presario adure combusta sunt / preste-
rum suspecta / atque displicata existeria / post
hec etiam cum baronibus austrie multa perpessus
Albertus / Sed ex monachis devicit gloriose
Styre / Subordinatis suis verbis Inravianque /
Sed mediocria consilio senatus : urbem non
amisit / primus foramine postis extensa sunt
monumentis in exitus / Post hec vocatus inde
ab electoribus ut supervenerat / et se inimi-
regi Adolfo opponeret / nam tunc et tre Albertus
potentissimus fuit / Congregatus exercitus prope ad
Rhenum migrat / In bello campestri Adolfum
devictum vicit / et trucidavit / Et dum
victor transisset / tamquam Marcellus qui Sira-
cusanos (ut narrat Valerius) cepit plurimos
parentes hinc inde cum suo rege [illegible]
prostratos aspexisset / lacrimis abstinere non
poterat / Vir tam magne clementie [illegible]

dn regem, post annos christi M ccc° atque
incrementum. Hinc est regnum Francie per Boni-
facium papam datum, quamquam nec obtentum fuerit.
Ille comitem Wirtenbergensem imperio rebellem
persequebatur, atque ei plura abstraxit. Duces
tamen Bohemi Ottonem ex principibus Bava-
rie in regem delegerunt, quem alii Henricum
Carinthie ducem appellant. Sed ... preferunt
Albertum, qui repente coactis copiis Bo-
hemiam ingressus, Henricum regno depellebat,
Rudolfum filium suum regem constituit, Eliza-
bet senioris Wenceslai relicta in uxorem
ei tradita, quo regnum eius solidius esset, qui
cum magna Bohemorum spe regnare ce-
pisset, subitaneo morbo correptus, primo regni
sui anno, sine liberis decessit, Prage se-
pultus est. Alberto quoque eius Rudolphi, ut
frater erat, hunc impetit Wenceslai Bo-
hemie regis soror, filia Ottokari, huius quoque
Prage moriens, filium relinquens Iohannem
vocatus est ... quod Albertus patrimonii causa
per barones de Eschenbach et de Wartensee
iuxta flumine Rusa occisus, vix ... oppido

Bruck in campis dicta, ubi nunc monasterium
kungsfelden in ipsorum eius karissima uxore
dux nata fundatum, quod eliminavit per
medium soror alberti Elizabet uxor an-
dree ungarie quondam regis, que et in pago
Thuricino monasterium monialium thos dictum,
et opulentissimum quoque fundarat, hic simul
lata iacet, Alicia Barthildis plitudis
et wirtiburgis, francorum religiosissime re-
gine. Anno domini MCCC octavo prima maij,
albertus obijt et in monasterio ipso campo
regio sunt tumulatus.

Quibus nupserunt filie regis alberti
capitulum vicesimum septimum

Ex uxoribus suis binis videlicet
genuerant pueros: sex mares et
quinque filias. Sz Rudolfus pelutus, frede-
ricus in romanorum regem electus. Leopoldus,
heinricus. albertus. et otto. Ulterius Eli-
sabeth, que nupsit andree, ut premitur dictum
est, regi ungarie. Agnes que nupsit lo-
thoringie, 3a Anna que nupsit Polonie,
Katherina quarta que nupsit Calabrie

ducibus iunctam et ultimam comitis dingest,
Alienaram lantgravio. Legitur etiam quod
dona Walia anglorum regi quoque impendit
filios suo ordine subsequente expediam:.

De duce Iohanne 2o Capitulum xxviij

Johannes secundus dux, Cle-
mentem quintum pontificem maximum,
qui sibi indulgentias indulgeret,
apud Avinionem adiit. Pontifex imperatoris
Henrici ab imperatore interdictum erat,
venit itaque Pisas Colonienses ubi cum cesar
Henricus (Lutzelburgensis ille) septimus eius
nominis imperator considebat. A quo licentia tolli
exoz ingredi sancti Augustini, itaque
petere prantere sua refutarunt, hic Iohannes
tamen in eadem urbe in ede sui ordinis (ut
aliqui scribunt) sepultus, nec agaton nec Or
nec Serapion abbas ... sui iuvm
se afflixerit, quando ille diruit. Mater eius
cordata mulier fuit, et ingenuo ... quae
cum accepisset germanum suum ... regni
bohemie exclamavit ... at ego
angeret si ... potior globaque ...

modo desit / aut quod reliquum est subijcerat /
aut imperio careat / ferunt et alij etiam
sanctam adiisse Iohannem / Innocencio sibi a-
superius confessum / ut iniret monasterium laici
heremitarum / et quod illic abbas sancti di-
sponeret / id sibi penitencie causa sub eiusdem
fore . fecerat quoque hoc aliis iubentem / magis
quam orbem patrie / nec volet sacra regnasse
desiderium / Sed professus sub voluntarium deo .
Tandem dum sermo conuenti capit vicinat
sub Iohannis comicio quod interim quam constans
reginas / in loco ubi patruelis suus exaltatus erat /
mira prosperare constructio / ac in multis
tandem cognitus / post mortem eius sine peul
atrimmlo regio sepultus .

De duce quinto leupoldo hoc nomine capitulum xxix

Leopoldus dux austrie filius al-
berti / cuius iam fecimus mentionem regis /
alter anniculo Suevorum dux dictus /
Principes regis admodum gloriosus / et pluribus in
terre heinrici luczelburgensis patrimonium
ducibus illius confirmauit . huic impositu ha-

therina nobilis ex domo Sabaudie nata /
ex qua solam filiam Katherinam genuit q nupsit principi kusinensi.
Obiit anno domini M° ccc° xxx° duodecima
die Iunii / Ille Leopoldus pugnavit contra
Helvecios / atque Swicenses / in montibus mor
gartinus / ubi prel ab aq regia / circa annos
M° ccc° xv. Ille (ut Virgilius de Enea
scribit) Magis fortunatus fuit licet
hic adversa perpessus.

De duce 3° Friderico in regem electum Romanorum Capitulum xxxiii

Fridericus defuncto Leopoldo ducatum
accepit / cum Ludowico consanguineo
suo ex Bavarie ducibus / quo postea
nolentium tractare ad imperium eligitur / et dum
Romane curie electum confirmantibus / [illegible]
[illegible] principibus germanie viris pro rege
colebant / Nam Ludowicus magis obedientie
ecclesie contrarius visus est / nec (ut Theodosius)
excommunicatus et relegatus Augustinum magis
imprudens / Fridericus vero tante clemencie
(quantum certum) omnibus gratissime exprimebat / Ludowicus

nos (Et pompeius qui cum rege armenie cepisset
qui mitridatem contra romanos protexerat) fridericum
benigne suscepit, et dyadema quod de capi-
te suo abiecerat, ei imposuit, atque in pristinam
fortunam restituit, Iudicans eque pulcrum esse
facere reges sicut vincere) Ille autem victus fri-
dericus (licet consanguineus) luculente collocavit,
qui in omnibus temporibus filius esse obedivit, huic
imposuit filiam Iacobi aragonum regis, ex qua primum
eciam filium genuit, fridericum, qui infans de-
cessit. Hic monasterium maurbacense egregie
fundavit et dotavit, in quo corpore mortuo in-
humatus iacet. Obiit anno M ccc xxx in
octava epiphanie domini, sepulta vero apud mi-
nores.

De duce henrico 2o Capitulum xxxi

Heinricus dux austrie obiit anno
M ccc xxvii, sepultus in campo regio
tamquam litterarie amator, absque uxore
et liberis decedens, et ut marcus marcellus
clementissimus erat, nec (sicut nero) tyrannus
infremuit :-

De duce Ottone primo cam xxxij

Otto dux austrie. hunc imperiali
... ducissa bavarie: Obijt
anno domini M ccc xxxix die mensis februarij fun-
davit monasterium in monte novo, absque liberis
ambo decessere, quamvis alibi Leupoldum ac
quendam infantem Fridericum nomine genuisse. Ille
sicut david (licet dudum vituperetur) lau-
des deo referebat, devotissimus princeps valde exti-
terat etc.

De duce Alberto 3o cam xxxiij

Albertus dux austrie contractus cognominatus,
comitissam pharetram in ydiomate de
Phirt ... et tota ...
gaudebat, ... apud ... adhesiant,
Ille magne et ingenii iusticia stipatus, ...
in medium ... ...,
fundavit monasterium carthusiensium in Gemnik,
et quatuor filios binasque femellas genuerat,
una filiarum katherina monasterium sancte
clare apud wiennam (licet abbatissa facta) intravit,
quod ipse prius fundaverat, Secunda filia

Margaretha vero, nupsit bavarie duci que
et postea copulata marchioni moravie, et
aliorsum legitur brandenburgensi. Obijt
Anno M ccc lviij xx die Julij Gemnichi
sepultus et reliquit filios quatuor, rudolfum
videlicet fridericum albertum et leopoldum. Con-
struxit ille fortissimum castrum Rapperswile
oppidum adiacens, et per ipsum illud lacum
thuricensem pontem fecit, ut quodam longe
via pateret, licet quidam dicant Rudolfum
eius filium hoc opus construxisse pontis longitu-
dine fere bis mille passuum, rem visu mi-
randam. Ille (ut valerius consul qui propterea pub-
licolus dictus) populum suum summe dilexit, et
et inprimis omnibus carus.

De duce Rudolfo primo capitulum xxxiiij

Rudolfus dux austrie, filius quoque
Alberti ducis. Hunc nupsit cesaris
karoli bohemorum regis filia. Ille nobilem
acquisierat principatum tyrolensem, populosque
Vallesiensem, quibus vicinus atagus fluuius

est) carniolam etiam a patre permanat/ hic fun-
davit conposituram wiennensem/ ecclesiamque
ampliavit/ mediolani sine liberis anno
M° ccc lxv obiit. Cuius ossa apud sanctum
Stephanum Wienne sepulta. Principes ingeniosi
sapientie et prudencie/ huius principis nobilissimi
eius clemencia tam magna fuit/ ut hunc liberi
amore ... eum ... / in statura
Samsonis pertinax/ et sapientia Salomonis
confirmavit et solemnia David regis fecit

De duce Friderico 3tio cam xxxiiij

Fridericus dux austrie alberti filius
obiit M ccc lxij x decembris/ sepul-
tus Wienne apud sanctum Stephanum/ absque uxore
et liberis decedens quod (ut Anthonius) ...
pana uxore philosophi esse ...

De duce Leupoldo 6to cam xxxiiij

Leupoldus dux Austrie Karinthie
Stirie et principes ... / admodum
magnanimus sinceris (quorum ... et ...
...) ... / hunc

Augst dux filias mediolani Vi longi parari,
pos memoriam et laudes edidit conveniens, sane
cum maiore fieri possent. Hunc diem clau-
sit quipiam vesper olimpo, occisus est a bin-
tiviniorum Anno dni m ccc lxxxvj ix die July)
Cur quale et quantum bellum tam atrox atque
tam mortalis pugna celebrata, multum ha-
requirit explicare, quod nobis hoc sub ministerio
obmittendum censimus, et de Flavio pretendimus,
quod cum eius delegatis, hoc est de illo
Dux nostri dux, cum maximoque exercitu ac
militibus, ante initium pugne, ut eam
aggrederetur. Augent Leopoldum, absit ut
Scipiona glor a tam nobili militia videatur
tam effeminatum processisse, maiorum hec more
more pugnat, sed cum suis Fr. bellandi
Scopus hoc condunt, ferunt solidarios
equites armatos, ubique cominibus baronibus atque
nobilibus armigeris atque vulgaribus in campo
ostensos clarissimos, cum constantes, ille propria
pugnare (iuxta rationis dictum) non dubitarunt,

ungis ut nastrolestis romanus quidam, sacro
sancta violans, turpi exicio interiit. Sicut
Zhenon orca flumen Ycarum, et aure ora
petens terre sub magnitudine alis cinget opperire.

De duce Alberto quinto Ca.m xxxvij

Albertus dux austrie nepos domini
leopoldi interempti obiit Anno domini
mccc iiij apud newenburg, extra strenuus bellator
huic nupsit filia principis hollandie ex
qua reliquit filium Albertum, sepultus wyene
apud sanctum Stephanum, et fundavit monasterium
Sancti Andree: valde bonus princeps, qui
Incepta tyberij exsilium tamen populi bonus
pastor qui noluit pecora deglutire vivas.

De duce Wilhelmo primo ca.m xxxviij

Wilhelmus dux austrie domini leopoldi
filius, huic nupsit karoli polandie
regis filia, sine liberis moritur, et apud
sanctum Stephanum wienne sepultus, Anno domini mcccc
vj, Ille et Alexander In iuvamine constans,
aliqui palis magnitudine illum extinctum

anni Et omnia regni magis consilio (et
theorius duci) quam armis volunt etc.

De duce Alberto 6to ca[pitulum] xxxix

Albertus dux austrie frater praeclari
leopoldi (fundavit studium wiennense)
et ut philippus macedo literarum amator
et ut alexander filius eius naturalium
maxime indagator / nec ignarus Homerus quo
twipting (?) regem francorum hortabatur ut filios
in artibus eruditi liberet / Ita rex illiteratus
(ait policratus) est asinus coronatus / Huius uxor
fuit altera filia regis cesaris karoli pro fra-
tribus hic apud sanctum hieronimum mona-
sterium quemdam mulierum fundavit / Con-
struxit eciam castra laxemburg / Gunthersdorf
et ludermanstorf / et eciam aliud intoxicatus in
lachsendorff / post se eciam filium relinquens Alber-
tum vocatum / et obiit Anno domini m ccc lxxxxv

De duce leupoldo 1mo ca[pitulum] xxxx

Leopoldus junior dux filius
ducis leopoldi filiam burgundie
ducis katherinam in uxorem de-
legit. Hic incepit opus aperte castri in
civitate wiena [illegible], solam filiam ka-
therinam relinquens. Et anno domini m° cccc° xj
obiit ille (et valentinianus) vultu decorus
ingenio solers, sermone subtilis et ad loquendum
facetus

De duce Arnesto 2° capitulum xlj

a Arnestus dux austrie frater leopoldi
Cimburgam filiam ducis mansangie
de regali stirpe polonie Creta
in uxorem recepit. Ex ea filios quinque famel-
las quatuor genuit. Scilicet fridericum albertum Ar-
nestum. Rudolfum. et leopoldum. Femi-
nella margaretha scilicet nupsit friderico
saxonie duci electori, katherina karolo mar-
chioni badensi. Et anna virgo [illegible]
[illegible] alexandria. Arnestus Rudol-
fus leopoldus qui infantes obierunt. Arnestus
obiit anno domini m° cccc° xxiiij. Et Cimburga

vxor A° M°cccc°xxxix apud lilienfeld sepulti

Ernestus obiit Anno dni M°cccc°xxiiij die

Sancti laurentij cum Allexandria sorore in

monasterio dni Runensis tumulati. Ille ut tra-

ta medisse rem publicam rexit ut de sua cle-

mentia argui potuisset. Ex ipsis rege noui(t)

De duce friderico quarto capitulum xliij

Fridericus Archidux austrie ernesti

leopoldi natus binas uxores habuit

prima vna ex palacio rheni ducissa bauar-

rie que absque prole decessit. Secunda ex

ducali domo Brunswig regina solum

genuit Sigismundum Archiducem austrie

et tyrolis comitem. Sepultus humis in mona-

sterio stams ducali more. Is astutissimus omni

principio fuit atque magnanimus valde. obijt

Anno M°cccc°xxxix. Cuius (ut antiquus) de

cupiditate redargui potest nescio ut aliquando

allexander de indigesta libertat[e].

Cesar sigismundus volens probare utrum

fridericus dux austrie de sanguine

habspurgensis comitis esset Capitulum xliij

Actum in concilio constanciensi
fecit cesare sigismundo Frede
ricum austrie ducem / cum papa approbasset. Verum
de sanguine habspurgensium comitum esset /
quorum nullus unquam (ut supra tactum est) glorie
ri poterit. Stupida pacienie ad barbam (solebat
enim barbarus mordere si posset) Frederi
cum ad romanum ad processum / fingens se hoc ignorare
et ardua secum inire actionem / Compunxit Fri
dericus / et dum cesaris barba maculam in
aspexerat / mundam manum deponere iussit.
Cesar uno capite quassabat / morderet in
medium eis his verbis illo pugna cesari
demonstrat / inquit illud cavendum est officium. Volo
me mordere cesar. Aliud te loci memorie re
tineam. Subridens cesar. Fretus postea
palam ceterum vere cum enim helueciorum
illum esse iudicabat. Et cum aliud
clavem venire tanto principi dignum duxi. In ipso concilio
apostolico Fredericus factum clarum velut
freda sui principatus acceptare acceptare / ut sic
solet in publico. Et quod principes questum
facerent / ducis austrie ad principe (ut aiunt)

privilegiati Colin Tondit equeb | cesaris iussu
ad auriculam pelle | Et dum magna pompa
adveniebat Fridericus adorare | Stipatum
principibus et baronum caterva | Cesar Ingt salme
comites habspurgine | audiens licet Fridericum
qui loco de tecto capite Imphaleus deinceps eius
responsum expectaret | Illico caput texit | cesari
ex tempore dixit | gratias habeo comes Luzelburgensis
gine | te Inserta aure festinabat | Sed cesar
cum vellet advocat isti archiduces austrie
et consanguineas salvuom fecit ius feodale per
largitus |

De rege Alberto vij° et austrie duce cap xliij

Cesare Sigismundo supremis suis
ordinatis | et licet annorum maximo
in Moravia apud civitatem quam Znoyma
vocant defuncto. Albertus austrie dux
ex Alberto olim austrie duce et eius uxore
ex Hollandia nata ortus | filiam Sigis-
mundi habere ex Ungaria et Bohemia
concordis uno animo rege salutavere Iller

Hunc postea electores imperij apud Francfor-
diam quemadmodum regem romanum cum alberto
convenerant, Dum ipse ungariam bellum et adversus
Cechos cum polonis habuisset, atque victor ex
pluribus certaminibus adversis evasisset, Albertus
budam rediens, ut exercitum auxilijs contra
theucros exercitum duceret, castra inter tibiscum
amnem, ac danubium collocat, Interea theu-
cri ungarie vicino castello, expugnatoque di-
spoti filio, cuius sororem in matrimonium duxerat,
demum abijt, Crudelis que neque generi affectum
sensit, Verum theucros matrimonij necessi-
tudo levit, apud quos singuli pro opibus plures
uxores habent, regibus eo amplius indulgere lex,
dein cum multitudine distracti, pro nulla propria
pene unius vilis habetur, Albertus ubi expugnatam
Smederoviam, theucros abijsse cognovit, dimisso
exercitum budam rediit, Sed insolito fervore
augusti calore vexatus, cum peponibus nimium
oblectatur, in ventris solutionem incidit, Senciensque
periculum mortis imminere, viennam repete-
statuit, Iter ingressus, cum iam Strigonium

preterisset fluvium in villa que longa dicitur condito testamento sexto kalendas novembris anno domini M° cccc° xxxix die dominorum apostolorum Simonis et Jude decessit, princeps libe-ralitate et fortitudine clarus, et qui ceteris rebus longe religionis studium anteposuit, divinis institutis divina ceteris preferendo. Hinc nupsit Elizabeth Sigismundi cesaris filia, ex qua reliquit duos filios et binas famellas. Horum unus infantie defunctus, et Ladislaus qui ei in regnis Ungarie et Bohemie et in ducatu Austrie ex parte successit. Prima natarum Anna nupsit Wilhelmo duci Saxonie, Elizabeth vero Casimiro Polonie regi. Hic Albertus sepultus in albo castro iacet.

De archiduce Alberto 8vo austrie, fratre cesaris Friderici c. xlv

Albertus archidux austrie vir omnium liberalissimus et qui (ut pharus rex teste valerio) sine

linnus salutavit nomine | huic nupsit methil-
dis ex palatie comit. rheni et ducibus bavarie
certa mulier venusta | et magne astutie
et alti ingenij | que quondam nupserat lud-
wico comiti wirtenbergensi | et quantum comi-
te adeo plene abundarat | Deinde nupsit comi-
ti archiduci Alberto | Illa ipse fratri de sibi
opera inopia sequeretur | Hec (cum) se apud
estimata mulier) semel Albertum arguebat
ne tam liberalis existeret | similiter ex ipse Albertus
Nosti methildis te non amplius ut ruthero
comite wirtebergensi nupsisti | Anno friderici
ce austrie | Obiit mulier | tam tacita
hinc pervenit | Obijt Albertus intoxicatus |
nec liberis relinquens | Anno domini Mcccc
lxiij | Wienne apud sanctum steffanum sepultus
Ipsa vero in domo carthusiensium apud
guttelstainn in ...is Suevie | . —

Sequitur de friderico Cesare ac
austrie Archiduce sexto Ca^m xlvj

Fridericus archidux austrie etc.
in Franckfordia urbe in roma-
norum regem electus, anno domini
m° cccc° xl°, et coronatus aquisgrani, xlij et
in urbe diademate imperiali, ille inquam ut Clau-
dius Cesar memorie alterius, unus ut phi-
lippus et constantinus principes longe katholici
gente etate sua sapiencia gravitas et
vite integritas commendatur, Et licet nunc
canus, cani sunt sensus, senectus vita imma-
culata, Et quamquam senex corpore, sed strenuus
vegetissimusque robustus, corpore et pectore ad labores,
fortis constantisque animi observantissimusque cultor
preceptorum, Cum (ut scribitur in sapiencia) sobrie-
tatem doceat prudenciam et iusticiam et vir-
tutem quibus utilius nil est in vita hominibus,
Audio quia huic nostro principi observantis-
simo, ac pientissimo, ita esse quis honorem,
ut iure quod primevo erat, quod potissime
parat sobrietas, immemor ille sapiencie, nil
preciosius tempore, quod iam ante nonnulla
prosperare redimi potest elapsum, Est precor

liberalitas, iuxta exigentiam temporum et personarum,
et comparationem quamcumque fuerint, tamen haec depositi
ti tamen ceterorum obscurantissimum, et vix differ-
ret, quod utrumque requirunt principe digna-
re. verbum sine regis verbo existat, hic
verax est. Et subditos regem conspicere ac
mori velud boni patrisfamilias. Si quis sin-
cere (ut par est) considerare voluerit, hunc
primo vetustas imperii et amplitudo, et auc-
toritas, et potestas, et magnificentia, et gloria,
in modum admirandi cernet. Et quid sibi velit
ingens Danielis statua, quattuor figurans regna,
quamvis imperia crederetur, quid grandis
Ezechielis aquila importat, Cur Assyriorum
regna mutentur. Ab Italia Galliam invadendum
omnis aquile volatus, ut ceterisque illud Iove
filius creditum deum, ut Thebanis, ut Troianos
reliquos ut potissime prius cum in bellis
adiuvaret ut regibus Albanis aliquid fuit
ut Romanos tamen duos genuisse regna, ut
Graecos imperaret ut Germanos ...

victoris hostium et mundi domitores essent,
cunctique (puto) dici de imperio Cesare dicendum
& victore. atque procul dubio tue laudi redundat
sit natus (ut supra dictum) ex domo austrie tua
et ipsa regum et imperatorum, que sepe ungarie,
sepe bohemie, et aliquando polonie reges dedit,
ducens hec modica genealogia (ut aiunt
explicatum) originem ex Rudolfo imperatore
vero Scipione, qui et bononiam romane ecclesie
dono dedit, et Ottokarum potentissimum bohe-
mie regem, qui austriam et Stiriam imperio
subtraxerat ancipiti bello victum interemit,
Tum duo alberti secundum ordinem duo matre
filij quorum est superius nostre stirpis laudes eorum
explicarunt viri digni, duo fulmina belli, quorum
ocissimum de classe fastus imperij usurpatorem,
apud Rhenum magno prelio vicit et occidit,
Alter impios hussitas ortis nostre sua bella
movemus quasi nullius gerimus, de patre
Ladislai hic loquor, de patruo tuo Cesare,
hinc defuncto, et fratre tuo, non dubium est

Quirinubis charissime, Et sic licet hic ultra
efferri possimus, de Arnesto, Leopoldo, Friderico
et aliis quampluribus animi candidissimi huius
excelse familie, quarum virtutes admirari magis
quam recensere valemus, legitur tamen nihil
tam maioris decoris est paterna laus filio,
Ulrico de Friderici mansuetudine, de religione,
iusticia, de prudencia, facundia verborum, expo-
nendum ergo licet breviter paucula, nam postquam
ipse etatis discretionis attigit annos, repertus
nostre fidei specialiter more religionis induerit
zelum, repertus rebus omnibus divini cultus aug-
mentum preponere, quod sibi et sue nacionis honoris
et nobilitatis sanguinis suadebat. Illa omnes
austrie principes, tunc sibi prospere succedere
speraverunt cum divini numinis bene cognitores
famulati fuissent. Horum vestigia Fridericus
secutus defunctis parentibus quam primum tutela
exivit, ut licet undique lingua nostra celebratum
celebratum est. Adhuc adolescens transmarinam na-
vigavit, contempto pelagus digne aspexit
locum ubi noster salvator ihesus Christus, ubi postquam

in presepio, ubi presentatus in templo, ubi baptisatus,
ubi temptatus, ubi predicavit, ubi lazarum re-
suscitavit, ubi cenavit, ubi captus, ubi deri=
sus, ubi iudicatus, ubi crucifixus, ubi se-
pultus est, et unde ascendit in celum, quod
multa cum osculatus est terram ubi fue-
runt pedes Christi, qui nos redemit, sed
qui non tam fuisse arbitratus, ad sepulcrum
illic sarracenos in medio hostes quam
indecet, sanctissima loca possidentes, et
ab illis etc declaratum est felix reditus que
danda pietatis opera, dicendum quo pacto ad
imperium vocatus fuerit, ad coronam regni ger-
manici apud civitatem aquensem, imperialem
in urbe Romana summo cum honore susce-
pit, cum coronamentis domini Nicolai pape quinti,
cum confirmatione imperiali, et potestatem cum
qua daniel ferro comparavit, cuius limites celo
claudit oceanus, cuius fundator romulus,
confirmator Iulius, Amplificator Augustus,
Karolus ingens, magnus exaltator, et [illegible]
hanc ad germaniam collocator, Approbator deus

Ihesus / cuius Auctoritas latius in orbe / credi-
inclita / cuius officium est parcere subiectis et de-
bellare superbos. Hic saepe numero Ratispone
et Franckfordie et Nurenberge necnon
ubique in Germania conventiones principum
ad subveniendum passagium hoc est transitum
habere pro sepulchro Christi sancto / ut re-
parari magis corde et animo affectus fuit / et quan-
tum huic rei saepe numero insudavit / verbis
et operibus / ut expedire non queat meus
inventus calamus / cum utique debellare superbos /
Sed hic non sunt dicenda singula / Nam
eius integritas ubique est / nec indiget
tam rauco organo // Nam sua clementia
et pietate magis (ut scribit Solinus de Iu-
lio Cesare) inimicos suos quam armis devicit /
Ille est ut Antonius Imperator exemplo Scipionis /
malit unum civem servare / quam mille hostes
occidere. Hic suscepit coniugem nobilissimam
ex regia domo Portugalie / Alfonsi praeclaris-
simi Aragonum regis neptem / unde sibi ortus

Hispanie reges / etiam potentissimos affinitate
iunxerit / ut neutralitatem ecclesie romane noc-
entissimam curam sua sustulerit / et obe-
dientiam germanicini populi magno labore /
maiori sumptu / ac industria / romanis po-
ntificibus restituerit / nil ultra est quod hunc ce-
sari nostro quod vel natura / vel fortune nil
afferri iam / sit exoptandum / qui omnia lau-
sime consecutus sit cesar / et iam pridem
eas res gesserit / artibus pacis et belli que
nemo sint emulari emendare possint. hunc
ce (opinione mea) fructum an omnis ante
acte vite sue maximum cepit / quod filium
generosissimum maximilianum scilicet qui nobi-
lissimas gentes / ferocissimos populos. bel-
licosissimas nationes / non minus armis quam
sapientia vicit / regem romanum eo vivo / coro-
nari permiserit / multa sunt cesaris maxima
egregia / in bello tum pace memoranda / sed in
comparatione nostri temporis unum est rara visenda
cesaris felicitas / qui talem filium genuit que

gallie / que Germanie / que Barbari / que
romani / que ipsa experiant / aperte prestitere
Fredericum Cesarem summum virum est / nam
ex leonara nobili prudentissima genitrice /
que ex generavit eosdem duos filios / videlicet
Cristoferum et Iohannem / qui infantes obierunt /
et famellas duas / primam filiam vocata
helena / infans eciam morte obiit et sepulta
subsequens tumulata est / in monasterio sancte crucis
in nova civitate / cum vero leonara in-
fatiue / eadem laudata / ut id nullo nepe ca-
lamo enudari posset / neque adequari summa
nisi aperoui / que obiit anno M cccc lxvij fe-
ria 3a ante nativitatem sancte marie kun-
igundis nupsit alberto duci / bavarie et
monarchi duo principi prudenti et gloriosissimo.

De Archiduce Sigismundo primo capitulum xlvij

Sigismundus archidux austrie ac
comes tyrolis / volumus hic laudem
mendacem libello ostendere prefato
supremacia nulli unquam principi tanto nobiles

decuit deos et homines genuisse, quantum in
hoc principe nostro luculenter cernere, nec enim
magnitudine animi, nec prudentia, nec mi-
litari industria, ut Cesari imparem, nec
liberalitate et munificentia. a superioribus de-
generat sigismundus, princeps regiminis ff ferme,
illustris, et litteris ornatus ferme clarissimus,
nihil in illo inuenies dignum, nisi (ut etiam
maro de didone scribit) longum bibebat amo-
rem. nec inhumanum etiam ipse virgilius
amore omnia vincere scribit, quod etiam medullas
deorum penetrauit. Huic due conthorales
nupsere Elenor primo sanctissime vite
mulier, scotie regis filia et domine matertere
mee soror que sine prole obiit Anno domini M°
cccc° lxxx, in monasterio stams sepulta. 2°
Katherina alberti saxonie ducis filia
sibi copulauit, ex qua etsi hactenus nullam
prolem accepit, diuinam expectet, cuius laudes
et fine illorum postmodum commendabo, etc.

De ladislao hungarie ac bohemie rege et austrie duce fine de infa-ma Capitulum xlviij

Ladislaus hungarie et bohemie re-
x ac austrie dux, de illo Ae-
neas plura multa scribit, cum
puer adhuc foret pulcher ultra quam dici
posset formosus, nasum cum naribus et frontem
susceperat sigismundi cesaris, oculos a patre
mutuatus fuerat, pectus et humeros ex utroque,
color niveus erat, ore parvo, sermone pleno, et
plus lactis habens quam sanguinis, capillis cri-
spis et aurei fulgore nitentibus, visum
cum verecundia mixto, nil habuit menda dig-
num, si undique policletus in marmore hominem exprimere
regium corpus voluisset, non illi corpus
nec lineamenta defuissent, sicut de theseo referunt atque
romulo, sed nil de illo oportet fingere, superavit
omnem sermonem sua nobilitas, si latini ut ceteri
nobilissime australis domus originem, ad latus ipsius
iulii sanguine repetendam, deus eum supra nature
ad dignitatem genitoris sui corona hungarie atque

Bohemi regem suum venerabantur / cuius gla-
riosa in orbem promulgata sunt / precla fidei
et augmenta nostre christiani / Annus eius cesaris fuerunt
regnis / Teucros plurimis bellis lacessivit Ci-
ves plurimas domuit / ceteris infidelibus terror fuit /
Scissam ecclesiam tercio colente pontifices in
Constanciensi concilio traxit ad unionem / gallos /
Anglicosque infensissimos hostes composuit /
hyspaniam pacavit / Italiam iterum invisit /
coronamque cesaream suscepit / cuius filii reges
fuerunt / pater illi karolus quartus fuit / et
illi avus Henricus Septimus cesarum / qui
post Albertum eius cognomine suum regnavit /
Imperatores tam sapientissimi tam gloriosis-
simi / sub quibus germania et Italia tamquam
columbe sub aquila tremebunde tacuerunt /
Imperialibus maiores longa serie cesaresque
Quorum romanam rem publicam gubernarunt /
quam et nunc suis paternis Fredericus admi-
strat / O splendidissimum Ladislai genus /

Ubi nam sanguis illustrior, ubi in tenera etate
nobilitas sub tanta clade, post patrem Astianax erat,
aut Hector patre, aut Alexander Philippo
orbati, qua talis etate (ut fecerunt hii qui
illum luxerunt infantulum) orbati. Ladislaus
enim post coronationem Friderici cesaris ad tute-
lam eius datus, venere plurimi ex Bohemis
ad Fridericum visendi regis gracia, inter quos
fuerunt non pauci gesta armorum qui dederunt, qui
patris eius regnum defenderant in Ungariam cum
rex Polonie regnum invasisset, preterea
sepe acie fuderat Johannem Huniadem bis
castris exuerat, rebellantes Ungaros mag-
nis cladibus affecerat. Hi ubi ad aspectum regis
sextum annum agentis apud novam civitatem
astantes plurimi illacrimarent, Ladislai
manum exosculantes, inter hos unus verba fecit:
Video te tandem, teneo iam regem; si scires que pericula
propter te adivi, quibus me laboribus implicui,
quot adversa corpore vulnera accepi. En cicatrices
testimonio sunt. Pro ego tuo regis vita dimisi,
nulla mihi est, nulla fortuna, que alienata cum

meum possit, officia mea sola tibi aufert mors,
Dz tu hec operare ne intelligas, et subdidit
quod loquitur mihi premium fidei et laboris erat
et quod das militi tuo stipendium, ladislaus
quamvis in puer Giskra dicenti ferme fecit oculos
hac atque illac etiam nolentis oculos ihesus
nigrum tamen sufficere, phylacteria pende-
bat, qua ille nummos more theutonico pau-
cibus exigendos asservaverat, hanc tacitus
accipit eraque sex tum neque cum plura numerari
illius dempta Giskre dono dedit, Admi-
rati omnes pueri factum, et prudentem et liberalem
futurum iudicavere, Giskra in nuptos
postmodum annos collo suspendit regie
gratitudinis monumentum, postea cum rex
adolesceret atque circa pubertatis annos esset pa-
truelis fredericus urbem duxisset ungarici dya-
dematis coronatus, Hec parvulo comitantes
est Cesarem, quamquam Ulrich et hungaris et
bohemis sibi cupidi invisus et molestum.

De coronatione regis Ladislai Prage celebrata, et quomodo etiam Budam ingressus sit. Capitulum xlviiij.

Rex paulo post magnificentissimis apparatibus Bohemiam petiit, atque in Praga Sudetis(?) assistentibus honore regni coronam accepit. Bohemi in eius susceptionem quicquid reliquum pecunie contulere. Ex pecunia coronationis solemnia facta sunt, supportata curie onera, et non nulla corone castra redempta, que aut Georgius Poggiebratio vel amici eius pignore tenuerant. Ibi coronato rege Ladislao, nec Ungari Theotonici etiam (quamvis rogati) interfuerunt, neque sacris rebus interfuit. Respice quid ex factione Rokyzane in castello arcis regie divina fiebant, sacerdotali veste ornatus ad altare ascenderat, Rex eo in loco sacro quibus interesse celebrare iusserat. At ubi hieronimum(?) loco mulieris occupasset, nec velle aliud locum facere diceret, misso magistro militum Stephano sacerdotem nisi abiret rapi e sacello et deponi tempe(?) passionis iussit. Illi mitior via quam comminata fuit. Rokyzana in celebritate corporis Christi sacram eucharistiam

urbem deferentem ex fenestra aspiciens, nullam
signum prebuit, comitantibus aulicis, ut quod sacerdos
inhonestasset, hic me terret. Negant dimissis
corporis dignius esse quam prime sacri hono-
rari posse, nec inde reverencia gloria eius
auget, neque dehonestacio detrahit [illegible]
unum faciendum ne deo ipsum honore sacrilegum
existimo Rokyczana popularibus complacere ni-
tenti, quorum plerique auctorem ex principe pen-
dent, nec illi me deo contempsisse putabunt, cum
sacramentum corporis katholici existerent maximi
fuimus, semper honoribus colligi viderunt.
Gravius heretice faccionis [illegible] mora regis in Bo-
hemia esse reputatur, cum sacra alia et ceteris
principibus dietam confluentibus celebrabantur.
Ob quam rem cupiebat in Austriam reverti rex,
nullus hereticorum est adversatus; Hungari per
quia regem in Austriam redisse acceperunt, lega-
tos ad eum cum vestigio mittunt, ut in Hungariam
veniat, sine regimine destitutam perire. Sed re-
quirentes aliqui de fraude fore, sentencia regis mutata
in Ungariam et rege agitante [illegible] ipse Buda
proficiscitur.

De coniuge regi tradenda ca. lxi

Dum austria de coniuge regi tradenda
diu cogitaret, multe virgines
offerebantur tantum coniugium ex-
petentes, verum nobilissimo regi que rite ma-
ritari posset, nulla dignior visa est magdalena
karoli regis francie filia, dum annis tum priore
tum propter etate convenientem, egregiam formam,
pudicos mores, tum propter sanguinis celsitudinem,
carentemque nobilitate, et maiorum eius late
gloriam, placet legatos mittere qui prope-
perant, de loco nuptiis eligendo certamen ori-
tur, Ungari Budam, Australes Wiennam,
bohemi pragam, tante celebritati deputandam
aiunt, dum res tandem instante rege, Ordinatis
austrie rebus, cum ingenti apparatu bohemiam
petijt, Unde ad karolum francie regem eius
filiam petituri legatio missa est, huius primas
partes gessit Udalricus Pataviensium presul,
moribus et doctrina preditus, qui tamen octogenta
equos albicandantes duxisse, licet legenda,
septingenti equites prefati sint, quadriga
aurate, matrone et virgines splendido
apparatu, que sponsam ducerent, vestes preciosa

dona que in matrimonio missa sustinebant regie
nuptie maximo sumptu splendidissimo apa-
ratu Hungarie et Auguste vocari, ambe regis
sorores cum viris ad celebritatem accessure
ferebantur, Saxonie Bavarie Slesie Franconie
Rheni principes, multi quoque ex Gallia regali
venturos se promiserant, ad plurimum nuptias de-
coraturi sua presentia. Verum erat nuda respublica
christiana contra Thurcos. Sed hec tantum cogitantes
has pulcherrimas institutiones tanti regis ordine
In materia mortis ac repentina regis interrupit.

De infirmitate et morte regis Ladislai c. li

Ladislaus igitur X Kl Decembris hora
circiter duodecima, cum egrotare cepit.
Sunt qui veneni pestifero . . . causam suspicantur,
plerique nullum pestilentie signum apparuisse. Sed
neque plus de ea re compertum est. Albertus qui dili-
genter cum medicos et cubicularios audivimus,
nec dissuasit abhis longe, que ipse meis hijs
auribus audivimus. Sedebat in iudicio rex
quod de nobilitate inter Poggebracum et

ceruisia certamen magnis contencionibus a-
gebatur ita ut alter alterum ad duellum pro-
uocet neque de more suo ludum perageret /
Lima ne vestimenta surriperet / et desuper confessio-
hitum qua vocant Schubam neque vero au-
deatis audire visus; tristem vultum nota-
uere omnes. / Id signum perspicue egritudinis
Indicatum / Dimisso tribunali sedeat inter
purpuratos composito et graui sermone usus /
post multum noctis Inambiruta dietas delatis
capulas que apud bohemos dulcissime sunt
auide comedit / siccatque bibit / sermones haud
quamquam tristes inter cubicularios instituit peractis
lectis decimum orationes de more apud su-
pos habuit / qua finita querens se dixit et
stomachum vehementer dolere / Cui unus cu-
bicularius cunctorum bohemus astante inquit
Stomachum dolorem somnus excludet / paruit rex
quieti se tradidit omnes ad lectum domum misit
vocato uno cubiculario / cum doloris qui
sensim crescit intollerabile aut esse illi desi-
derium faciens nil somno melius affirmat

sic dolore tertium diem / Nam noctis eius fame
effluxat / regi nulla quies dabatur · tercio cubi-
cularijs molestus esset / dolore indies magis
crevit / Cum medici starent / quod sua
arte erat desperata salute fecerunt / Georgius
et ipse vocatus contutari cum rege / cum doleret
quod morbi esset spem bonam prebere ne ipse
sibi deesset hortari peteret / quendam velle
omnia in arbitrio suo posita / mandaret pa-
reret cupientibus / Qua mihi gravi iam
pridem cognita fides spectataque virtus est /
pro behemis vobis in hanc diem me rege ap-
pellavit / sperabam potitum regno quod
ipse instituerat / nunc quod fati iubent michi
moriendum est / regnum in tua manu erit duo
extra potens alterum ut provinciales eius regat /
pupillos viduas imbecillesque vestro iudicio
patrocinio quod me subtrahas / Alterum ut qui me
sequuti sunt ex austria ceterisque provincijs
in patriam suam inviolatos remittas / hoc
michi supremum beneficium / Ne denegetis prima-
tuas regis cogitaciones gravius esse / tunc
futurum vivum possint ex suo arbitrio regna-

terminum deserviet ea plaga, que et sibi lugu-
bris et aliis foret molesta. Tum rex apprehensa
manu Age inquit Gunitte, quando ipso a
me mori certum est, si feceris que iubeo gratiam
tibi reddam, neque enim deus dixi ut celum
mihi negaret quem pro celestibus terrena derelinquens,
in omne postulatis adversitas, ne potuit tenere
lacrimas Poggiebracius, dedique fidem facturum
quod rex imperasset. Finito sermone intromissis
sacerdotibus devocatione ac actu, prout mo-
re sacramenta exhibita, rex omnia pro
pragensis certe legavit, iussitque cruces in
auri modum fulgentes in qua supposita va-
nitas amputatam. Ne ministri causas more nostro
non neglexere, ubi cum egra amplius demo-
rari non poterat, sacram candelam petiit,
eamque manu prehendit et intuens salva-
toris imaginem crucifixi, orationem dominicam
dicere orsus ad finem usque perduxit, pronuncians
ultimis verbis sed libera nos a malo, nihil
amplius locutus, ne extrema quam sed quam dicere
usus mortalis vite finem reliquit. O lu-
bricellam humane nature conditionem. O terrenum hominum

iuventus quid lactamur? quid extollimur? quid est quod dignitates opes potentiam tantopere flagitamus? Ecce in hijs fuit rex Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ipso glorie culmine tot regnis tot gentibus imperans, delicijs atque opibus affluens, inter tot amplificandi imperii spem intra sex et triginta horas postquam egrotare cepit extinctus est etc.

De opinione ac causa infirmitatis mortis regie, de sepultura eius, et qui postmodum regna petere visi sunt et tandem facti reges capitulum lxj.

Ladislai mortem alij morbo alij veneno imputavere. Medici Theutones quorum potissima corporis cura fuit anthrace reiecto palam dixere quamprimum egrotare rex cepisset se bubonis manifesta morbi ardentis signa deprehendisse neque ausos in aliena terra manifestare que viderant timuisse penam eorum quorum scelere rex perisset regi clam aperuisse omnia

Respondisse illum non ignorare tamen diu
silentium imposuisse ne regis morti suam adiiceret.
Senatus Viennensis ubi Ungari eam famam
animadverterent, medicorum verbum inde fieri
prohibuit, ne Bohemorum adversus se seviciam pro-
vocaret. Hinc violente mortis auctores Poggiebracium
et Rokezanam criminantur, quamquam alii ferunt
Georgium et reliquos regni proceres extincto re-
ge in magno merore fuisse, et publicum toto
regno luctum qui ad vij kl decembris conti-
nuatus est. Tunc regia pompa factis exequiis
defuncti corpus in sinum proavi sui divi Ka-
roli romanorum imperatoris sepulchrum, adiecere.
Qui Ladislaum sequuti fuerant sua quisque do-
mum petiere. Exinde constituta die qua no-
vus rex eligeretur, multi petitores habiti. Ka-
rolus rex Francie, qui filiam Ladislao despon-
derat, regnum alteri ex filiis suis petere aut
ei cui filiam traderet non dedignaretur.
Casimirus rex Polonie sororem defuncti regis
sibi nuptam esse aiebat eique regnum deberi.
Pari ratione Wilhelmus Saxonie dux urbam

Cui soror natu maior nupsisset / Fridericus
Imperator tamquam eius regni ordinatorem se
esse estimabat / in qua feodi solemnia ne-
glecta fuissent / Nec sine spe Sigismundus
et Albertus Austrie duces fuere / qui defici-
ente rege Bohemie sine virili prole ex
Austria vocandum veteri federe principem
norant / Sed quod commodum haud parum
Rokiczane Georgius Poggiebracius rex
initiatum [?] professionis sue sectator / militie
denique assumere clarus / Cui etsi ad regem gere-
das [?] nec consilium nec etas deesset / Ea etiam ne-
cati regis maria suspitionem auget / Mathias
Huniadis filius ex custodia ductus qua die
Ladislaus obiit Pragam aptamit [?] atque in
potestatem Georgii factus est / Sed deinde postea etiam
rex Ungarie factus / magnus [?] dispensionibus
dimissis excreare voluit quoque ad regnum /
Mira rerum mutatio / et magni secum fluxus /
duo potentissima regna / eodem tempore rege orbata
ex nobilissimo et altissimo sanguine ad medio-
cris generis homines devenere / Sed hec deo

placuit Ludere fortuna dixisset antiquitas, hec pauca libauimus exemplis de affine tuo (Christianissime regum) Accipe. Voluimus enim hoc volumen dilatare &c.

De rege maximiliano austrie Archiduce capitulum .xiij.

Maximilianus romanorum et hungarie rex, Et austrie atque burgundie Archidux ac hiis magestatis nomine apud fere mundi cultores tam celebre est, ut ad diligendum amandumque quoscumque eius ad laudem obstinatius impulerit, Nemo de regibus et principibus nostris qui colliderit comparari huic possunt tantis et tam singulares lateant in illo quid dicam (mirum dictu) virtutibus omnis imperatoriis scilicet iusticia liberalitas cum magnitudine clementia placabilitas Abstinentia voluptatum et (ut paucis complectar) quicquid in mortalium cum ceterisque, tam maturum tanto longius perfectius prodit haud adolescens ~~claritudine~~ karolus dux Belgarum Illustrissimus belli maior ductor et vir

Acrium ingenij, qua usque adeo exarsit, ut nihil
prius habere videretur quam ut Mariam uni-
cam filiam virginem magne spei, puellam
lectissimam, heredem multarum gentium natio-
numque futuram et omnino quam multi reges
appeterent, obsequerentur, ambirent, sibi uni-
cam uxorem nec querere desponsare posset.
Unde vigesimo etatis anno eius princeps ille
cui mox assistendum genero erat, Sabaudos et
Helvetios in [illegible] esset, sereni regnum agel-
lis occupatum, ingressus patriam manu fortis
et trucidatis ingentibus hostium copijs ser-
vitute liberavit, uxorem defuncti ducis et
filiam fortunatissimas suo seminas, cum
infortunatas et exsangues, nec plus miserorum quam
[illegible] effectas, cum divina et humana ope desti-
tutas erexit, sublevavit, et reddidit vitam eam
et dignitate et prediationem conservavit, pro hoc [illegible]
[illegible] tanto et tam immortali beneficio, demum
virginem ope sua recreatam, virtute defensam,
eius animus [illegible] merum [illegible] in
[illegible] desponsatam, apud primos animus tunc

certarunt; opes sibi collocarunt, dici ut cuiusque[2]
atque viri haberet, qui debebant et astutie
et industrie. Hactenus inclita virtutis
et fortitudinis sue que egit dixi. Quid illa
que maxime egit quam fortunata, quod imitari
dissuada, nato sibi filio cunctis arte sediciosos
sunt, moriens auctoribus, quorum opera facta
est ut clarissimus fieret pigmentum (nostro quoque
tempore custodiendum et assignandum) cuiusmodi
fuit hoc, cum nonnulla presidia in defectio se sentimus
hoc agentibus, ut preclarissima quoque bella cla-
rior et celebrior fieret. Itaque per annos duo-
decim ferme annos victoribus agens, difficilima
quoque bella confregit: Gallicas sive Francorum,
Eboracenses, Cambricas, Barbaras, Mori-
nos, quorum quidem postremum haud facile vindi-
care fuit, verum sibi ac gloriosus fuerat nec
filium iam sibi ademptum animumque recepit.
An eo quod nobilissimas gentes, strenuissimos
bellice rei populos, urbes opulentissimas
ad dedicionem et pacem compulit, ad quod nec Ka-
rolus fecerat, nec pater Philippus excellentis-
simi ducis, hic bello, ille sapientia constanti

potuisse memorantur, non Cogito panage-
ricum; Non laboro verbo, nihil amplifico
nihil alleuo, Sed dicendo precipita et nudas
rerum abs gestarum summas attingo; Prete-
reo est polonicum bellum atrocissimum, et illius
Germanie memorabilissima acta, et que gessit co-
ram alba regia: Et quod arcem circa Iuliam
bonam quam alias budam dicunt, alteram
ad transsilvanos, et ab altera ad semmones
versus; Et quomodo Flamancos subegerit, et auita
bona Hunnadis Hungarorum regis paterna
oppida, ac menia ablata, sibi ipsi restituit Is
qui nunc iure coronatus item in Ulorum eum
regem est; Hunc iure principi gloriosissi-
mum denique excellentissimum, Mirantur cum hec
omnes, Mirantur etiam circa fures et negligentes
offensa, plus innectur quam eo genus introspice-
rent et virtutes eius intuerentur, quomodo presi-
diis immunitis, tot insignes victorias, tam
multa bellicosa gesserit, videremus istum
ob tam plurium, tam facundum, hoc tracta
derelo speciosis, ipsa lacrimosa et peroris summa,
hic corpus corpus integer, hec animi

tempestivitas et voluntas. Hic imperato-
ris fervor, oculorum, preterea quod ferox in
prelio, lenis benignus, effusus aliis, sibi
parcus, modestus non veste non mensa superbus,
hyemes cum cetero milite sub pellibus
sustinendo, estates equaliter, epulis modicis et
castrensi cibo contentus. Hic ut Allexander
(Sicut Valerius narrat) vidit Macedonem
suo milite antiquum frigoris tempestate
afflictum, sibi compassus propriis manibus eum
accepit, de sua sede sublimi descendens, et in
sua sede eum collocavit. Et eadem (ut Marcus
Marcellus clarissimus) nam cum multos
Syracusanos captivos haberet, ipsosque sic af-
flictos conspiciens, flere cepit pre nimia cordis
mesticia. Unus ille solerter castris locum
capiat, commeatum expediat, hostem ludificet,
pugne tempus eligat, ~~aciem~~ instruat, urbes
obsidione cingat, neque modo partes imperatoris
et optimi ducis implet, militis non implet,
nullum sibi castrense munus sordet, non
stare in signis, non excubias sorte agere,
non vallum facere, non speculatum egredi, convenire

prelium / postremum excidit / viridisque lacerta dexter /
ope inuicte / et consilio dure agere / nullam
sibi vel principalis fortune / ut maiestatis
imperij similitudinem reuinxit / nichil sibi parcit
nil sibi plaudendi / indulgentissimus correctis sim-
parvis hoc esse nunquam / ut opes et magni-
tudinis suam non ad ambitum et primatum /
sed ad salutem et commoda rei publice quantum
censeat non imperium sibi sed se ipsum imperio de-
dicandum sciat / neque non postremum inter laudes
eius posuerim / quibus litteris et ingenia sua
studio tam imponit diligentissimis bonis artibus non
faciat imperatorum et hoc decus vix quod in illo
plus emicat hec morum / hec lumen doctrine /
quo in regibus esse debet / preter multa pru-
dentie consiliis / nichil me fugit / quam religiose /
quam innocenter / quam sancte / humilitatis sua egerit /
pareat omnibus obsequentiorem se parti nec eo
nec fuisse quemquam / Scio quam preclare / quam mag-
nifice constanter sunt fecit / Omnia non ignoro /
digna maioribus suis / digna cesare / digna
semper / et hec virtutes ille sue sunt / quamquam

Unde sunt eciam bellicosissima terre gallie pro belgis/
tunc nunc designatur aducum/ et germanum, quibus
aliquin tamen sunt insertis/ quam prius lingua
celo moribusque distincti/ sed appetunt ut Indi-
genam venerantur, ut principes diligunt uni-
versa licet ingenita sua/ merita propter que
fridericus pro invictissimus et gratissimus impera-
tor adduci persuaderi que potuit/ ut cum rege
romanorum se vivo renunciari pateretur/ tri-
quid prudencie sue dignius, amplitudine glo-
riosius, clemencie pietati convenientius/ quod
facere potuisset, quam utilitate publica, ut
eum genuisset, eidemque quoque propriam decus
et nomen Imperatoris accessit/ Sed iam am-
plius est ut vela retraham/ ne longius me
quam volo ettamen decet laudum suarum splendore
imo magnitudine teneri paciar/ Quam obrem
si ut est in rebus humanis principe romano
in animis et augustus/ Si talis et tantus est pro-
ut rex filigit ab omnibus [illegible] debuerit [illegible] omnibus
demumque simul et nobilibus ad gloriam vel ceteris
ad salutem exoptandum potuit/ quam ut ille rem

publicam dissimulationem tue expectet, nemini mi-
nus videri deberet, per quod provintia testatus
sum, adhuc magnitudinem glorie et leticie
cumulum, illius hoc facundia vel lingua vel In-
genii pervenire, et id quoque merito conponi potest
ut ubi regum christianissimi filia cum beata Mar-
gareta desponsata est, tum matrimonio f-
dita, vivari plausit, quare exultavit et
gaudium generavit exprimendum, Et quis ex na-
tionis regia affinitate coniunctas, ab amore
segregare potest, et retrahere ab instituto, et tam
inseparabili atque firmi unius vinculo, illius
cuius debellare aut perturbare, aut illius malum
inferre tam audax est, et (ut expressius pe-
nitus loquar) huic augustam et tantam dignitatem
opponere, aut attemptare nunquam, ubi Scotorum
anglicum et britannicum, omnes ferme arma lima-
gina gladio esse viderimus, Cum sacre
maiestatis tue soror, soror inquam, esse reperiat-
tur ingenue atque sinceram dulcissimam profiteri,
ut ... carissimam amantissimam (et quod
magis est inter europe totius reges et

principes exquisitissimi et magistrale de legibus, et sic
habebit augustus lex, nec solum soror videri
tua potest consanguinea sed et affinis esse cum
malit. Estimo tamen te convenit forte linquam,
quam Margaretam filiam tuam bone indolis
puellam virginem pudicam immaculatam generis
pulchritudinis speciosam tibi sponsam unice
sit, patri fide et pietate, et te senior annis
et rerum experientia in regno quoque anteriori
Julianum ante pharaonem mundum (vel lector
exemplo) videbam sceptro esse receptum et igni
tate, pretera soror, tamquam pater in omni parte
habitus, fratrem item dixi, romanorum cum
barum regem fratrem appellari ab antiquo
volent, desuper affinis soror et gener, in
proxima affinitatis linea, quod etiam clarum est.
Et et consanguineam quoque dixi, vide hic et alii
utriusque genealogiis et Stirpatorum marcum, quo
cum christianissimorum francorum sanguis, cum
nobilissimo duce austrie familia desponsatus,
et ex omni parte quidem est et habet et hic filia
apud utrosque quos maiorum annalia sit sunt

dictum) diluuii durauit pt, et sic mariam her-
edem imperii regnorum Portugalie, Hispa-
nie, Anglie, et Scotie, Burgundie, Ro-
bandiam, et Brabantiam, et etiam aliquid Fri-
stantie) Hollandieque inter maiores vestros
diu sub iure in unum confluxisse, et manifeste
Amenitatem, vltro (ut re compleatur fundamentum di-
cendi fine) Ex Maria genuit Maximi-
lianus Philippum et Franciscum qui infans
in Prussella cum diua augusta tumulati
iacent etc.

Franciscum

De Philippo Adolescente capitulum liiij et finale.

Philippus apud Flandrenses alitur,
nutritur, atque imbuitur summe
nobilissimus adolescens, et qui
signis monstratur indolis esse bone, et
maiorum exempla emulari, et illorum mores
representare, quia egregios virum in modum
plures videmus generosissimos principum
in omnibus patrizare. Hinc Flandrenses
magis carum habent quam corda sua,

sub pectoribus clausa, ac velud veluti insitum
gestandum esse.

Habet nunc, serenissime regum,
regie domus austrie, cuius so-
boles tu es, maiorum primordia
fastos atque amplissimum stemma, cuius domus
nobilissime per secula merita preclare cla-
ruere, atque nomen celeberrimum et prestantissimum
habuerunt, ubique, nimirum dicere phas est
hoc et claritate sanguinis, venustate morum,
gestorum magnificentia, inter principatus
et regna, velud sol inter sidera nostri e-
fulsisse. Cuius devotionem magnanimitate atque
potentia, iam dudum perfidorum acies superata, ad
certas regiones varie reparare, et reducere,
sedatum scismate, hereses extirpare, restitui
sedibus romani pontificis, adaucta eorum
patrimonia, et defensa, dotare variis in
regionibus cristi ecclesie, privilegiis ac iuribus
insignire, pacare et firmare, exemplis esse multa

Dicimitamus studio precii, ne dicar solis fasibus
adlimare. Nam de hiis et aliis gestis illu-
stribus pleni sunt libri, plene sapientum vo-
ces, plena exemplorum vetustas, plena sunt
omnia. Satis fuit cumulatis preconiis huius
regie domus. hos ex preclaros regum et Archi-
ducalibus fastibus insignitos, etiam in deliberacio-
nis medium. At maiestati tue dixisse
generali et non insidua explacenciam re-
censuisse. —

SLUB
Wir führen Wissen.

H

SLUB
Wir führen Wissen.

Msc. Dresd.
H. 137.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.